

Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 24 (1111) ГОД XXII БЕЛАСТОК 12 ЧЭРВЕНЯ 1977 г. ЦАНА 60 гр.

ФЭСТЫН У МАЛІННІКАХ

Беларускае таварыства адным з першых на Беласточчыне пачало рэалізаваць багатую праграму адзначэння 60 гадавіны Вялікага Кастрычніка. Адной з найбольш папулярных форм выхаваўчай дзейнасці ГП БГКТ з'яўляюцца народныя фэстыны, якія арганізоўваюцца пры дапамозе мясцовых улад і грамадскіх арганізацый. Сёлета будзе арганізавана 8 народных фэстынаў у розных мясцовасцях і ўсе яны будуць прысвечаны юбілейнай даце.

Першы такі фэстын адбыўся 22 мая ў вёсцы Маліннікі. Быў ён добра падрыхтаваны. Уязджаючы ў вёску, відаць было, што тут свята. Было вывешана шмат бела-чырвоных сцяжкоў, а пры павароце ў напрамку святліцы, пры якой на пляцы меў адбывацца фэстын, на вялікім палотнішчы відаць надпіс: „Вітаем удзельнікаў фэстына!". Трыбуна была зроблена з дзвюх самаходных прычэпаў. Высокія, ўкапаныя каля іх бярозкі, вялікія бела-чырвоныя і чырвоныя сцягі, а пасярэдзіне на чырвоным палотнішчы напісаныя словы „60 год Вялікага Кастрычніка" — усё гэта спрыяла святочнаму настрою. На жаль, дзень быў дажджлівы і халодны. Арганізатары фэстына вымушаны былі перанесці ўрачыстасць у святліцу, якая хутка запоўнілася народам.

Неўзабаве на трыбуну ўвайшоў ганаровы прэзідыум фэстына, які складаўся з прадстаўнікоў гмінных улад на чале са старшынёй гміннай рады, І сакратаром КГ ПАРП у Орлі Яўгенам Леўчуком, з прадстаўнікоў ГП БГКТ і вёскі Маліннікі. Кароткім уступным словам урачыстасць адкрыў сакратар прапаганды КГ ПАРП, старшыня гміннага праўлення ТПІР Анатоль Мартыновіч. З дакладам, прысвечаным 60 гадавіне Кастрычніцкай рэвалюцыі, выступіў старшыня Галоўнай рэвізійнай камісіі БГКТ Міхась Хмялеўскі.

Потым пачалася мастацкая частка, якую адкрыў цікавай і добра падрыхтаванай праграмай вучнёўскі калектыў з Орлі. Надоўга застанецца ў памяці цудоўны спеў вучаніцы восьмага класа Ані Рагозы, якой ніяк не хацелі адпусціць са сцэны, або танец „Лянок" у выкананні калектыву. Прыбывалі ўсё новыя слухачы. Пасля гадзіннай пабыўкі на сцэне арлянскіх вучняў наступае змена. Па зале, бітком набітай слухачамі, расплываюцца зусім іншыя песні. Наступае паварот у мінулае. У вушах адначваецца мілае казытанне народнай мелодыі і спеву. Гэта жанчыны з Тапчыкал, ў святочнай народнай вопратцы, пад акампанемент гармоніка цешаць слухачоў беларускай фальклорнай песняй. А потым ізноў вучні. Але на гэты раз хор з Маліннік пад кіраўніцтвам настаўніцы Галіны Навумчык. Узмах рукі дырыжора — і лёгка ўзлятаюць ды расплываюцца па перапоўненай зале чыстыя дзіцячыя галасы.

І зноў на сцэне змена. На гэты раз гуртуль „Дубочкі". Ускалыхнулася паветра, і над зямлёй паплылі здаровыя мужчынскія галасы. Той, хто чуў іх хоць раз, несумненна, ведае, што гэта за спеў, хто не чуў — ніякае апісанне не зможа перадаць яму той чароўнасці. Перапынкі між выступленнямі пасобных калектываў запаўнялі Людміла Васілюк і

(Працяг на стар. 2)

Па роднай зямлі. Бандары. *Фота Я. Цялушэцкага.*

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „Ніве"

У КАПЦАХ У ДЗМІТРУКОЎ

Па дарозе ў Дзерняхова на ўзгорку, на ўзлессі, з-за маладых сосен і бяроз замільгацела хата. Яшчэ пяць метраў — і спатыкаю на дарозе Мікалая Дзмітрука, які з суседам едзе ў поле. Гаспадар ветліва ўсміхаецца і кажа: „Там у хаце жонка, зайдзеце, яна ўсё раскажа".

Вера — жонка Мікалая прыбірала ў хаце.

Вёска Капцы — пяць хат, раскінутых на ўзгорках у лесе. Афіцыяльна завецца Пянькі-Капцы. Закутак прыгожы, хоць зямля тут слабая. Многа яе самі сяляне засадзілі лесам, калі быў час вялікай прапаганды садзіць лес на пясках. Дзмітрукі таксама пасадзілі лес на васьмі гектарах. Цяпер Дзмітрукі гаспадараць на 11 гектарах і хочуць дакупіць з ПФЗ балота (як называюць тут людзі сенажаці), каб было як больш жывёлы гадаваць. Цяпер Дзмітрукі маюць сваё балота аж за Гарадком, а найлепш „як усё блізка".

Вера Дзмітрук закончыла прафесіянальную тэкстыльную школу, працавала ў Лодзі і Замброве, а ўсё ж заўсёды хацелася бліжэй родных старонак. Здаецца, і працу на гаспадарцы любіць яна, бо тады ўсё сваё. Пяшчотна расказвае: „Люблю жывіну, парасят, цялят, як заняцу есці, ой, люблю пагладзець".

Будынкі ў Дзмітрукоў добрыя, новыя, хлеў для свіней і кароў па-сучаснаму абсталяваны. Многа працы і грошай каштавала ўсё гэта. „Каб цяпер давялося будаваць, — кажа Вера, — то не вытрымала б. Калісь было лягчэй — чалавек малады быў".

Мікалай прыняў пасля бацькі гаспадарку занядбаную, хоць вялікую. Даўгоў за падаткі было на 26 тысяч. Кольві трэба было папарабіць.

Цяпер лягчэй. Калі ў пачатку была адна карова і адна свіння, ды і то суполъныя, дык цяпер Дзмітрукі гадуюць сем дойных кароў і трое цялят. Свіней

(Працяг на стар. 4)

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ — 77

Галена Кот і Ірына Паўлючук з Гарадка — І месца ў групе дуэтаў у катэгорыі сучаснай песні. *Фота К. Свідэрскага.*

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ НАПЯРЭДАДНІ 60-ГОДДЗЯ ВЯЛІКАГА КАСТРЫЧНІКА

Для дзяржавы шэсць дзесяцігодак — тэрмін невялікі. Але за гэтыя гады Краіна Саветаў прайшла шлях, роўны стагоддзям. Дзякуючы Вялікаму Кастрычніку працоўныя Беларусі ўпершыню ў сваёй шматвяковай гісторыі атрымалі дзяржаўнасць, сталі гаспадарамі свайго жыцця.

ШТО БЫЛО

Для таго, каб прадставіць значэнне Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў лёсах беларускага народа, хопіць успомніць, чым была Беларусь напярэдадні яе. У 1913 годзе яна, складаючы 3,4 насельніцтва Расійскай імперыі, давала ўсяго два працэнты валавой прадукцыі прамысловасці дзяржавы, уключаючы лесанарыхтоўкі і сплаў. У беларускай вёсцы толькі трошкі больш 1/3 зямлі, прычым найгоршай, знаходзілася ў сялян, рэшта належала да памешчыкаў, царквы і казны. Прыкметай дабрабыту працоўнага народу ў Беларусі лічыўся хлеб і бульба. Каля 80 працэнтаў насельніцтва было непісьменным. Словам, цемната, галеча і бяспраўе былі ўдзелам беларускага народу.

Зразумела, што разам з расійскім пралетарыятам працоўныя Беларусі ўзняліся на рашучую барацьбу супроць самадзяржаўя, памешчыкаў і капіталістаў. Пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі на чале з вялікім Леніным у кастрычніку 1917 года адбылася Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, якая перадала ўладу рабочым і сялянам. 1 студзеня 1919 года была абвешчана Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка.

Камуністычная партыя і ўрад рэспублікі накіравалі ўсе намаганні працоўных на ліквідацыю спадчыны старога ладу — гаспадарчай і культурнай адсталасці. Вырашэнне гэтай задачы для Беларусі, як і іншых былых ускраін Расійскай імперыі, было незвычайна складанай справай. Імперыялістычная і грамадзянская войны нанеслі вялікія страты і без таго адсталай гаспадарцы

(Працяг на стар. 2)

(Працяг са стар. 1)

ШТО БЫЛО

Беларусі. Але беларускі народ паспяхова справіўся з заданнем аднаўлення народнай гаспадаркі і будовы сацыялізма. Гэта стала магчымым дзякуючы самаадданай працы рабочых, сялян і інтэлігенцыі рэспублікі, вялізнай і рознабаковай дапамогі вялікага рускага і іншых народаў Савецкага Саюза.

За гады даваенных пяцігодак у БССР была праведзена індустрыялізацыя, змяніўшая воблік рэспублікі. У гэты перыяд было пабудавана больш 1700 прадпрыемстваў. Створаны былі такія галіны прамысловасці, як машынабудаванне, станкабудаванне, вытворчасць будаўнічых матэрыялаў. У 1940 годзе аб'ём валавай прадукцыі ўсёй прамысловасці рэспублікі павялічыўся ў параўнанні з 1913 годам больш чым у 8 разоў. Да пачатку Вялікай Айчыннай вайны Савецкая Беларусь па аб'ёму прамысловай прадукцыі выйшла на чацвертае месца сярод саюзных рэспублік, ператварылася ў рэспубліку развітай шматгалінавай прамысловасці.

Індустрыялізацыя была падставай калектывізацыі сельскай гаспадаркі. Пераўтварэнне ў жыццё ленінскага кааператыўнага плана дазволіла перавесці ў БССР, як і па ўсёй краіне, бедную, раздробленую дробнатаварную гаспадарку на шлях буйнага калектыўнага гаспадарання. Калгасны лад адкрыў прастор для хуткага развіцця сельскагаспадарчай вытворчасці, вывеў сялян з кулацкага ярма, галечы і разарэння.

Велізарную ролю ў сацыяльным і духоўным прагрэсе беларускага народа адыграла культурная рэвалюцыя. Яна вывела працоўных з цемры да вяршынь ведаў, навукі і культуры. У Беларускай ССР, як і па ўсёй краіне, была ліквідавана непісьменнасць, расцвіла нацыянальная па форме і сацыялістычная па зместу культура беларускага народа.

У верасні 1939 года ў жыцці беларускага народа адбылася гістарычная падзея — збылася мара аб уз'яднанні ўсіх беларускіх зямель у Беларускую Савецкую дзяржаву.

У заходніх абласцях пачалося бурнае гаспадарчае і культурнае будаўніцтва.

Але мірная стваральная праца савецкіх людзей была спынена нападзеннем гітлераўскай Германіі на СССР. Вайна стала цяжкім выпрабаваннем для беларускага народа. Беларусь прыняла на сябе ўдар нямецка-фашысцкіх армій 22 чэрвеня 1941 года і стала арэнай жорсткіх баёў. Як і ўвесь савецкі народ, беларускі народ праявіў масавы гераізм у гады Вялікай Айчыннай вайны. Больш мільёна беларусаў змагалася на франтах вайны. З першых да апошніх дзён на часова акупаванай тэрыторыі гарэла полымя ўсенароднай партызанскай барацьбы. Больш 440 тысяч партызан і падпольшчыкаў ўдзень і ўначы білі гітлераўскіх захопнікаў.

Арганізатарам і кіраўніком барацьбы працоўных рэспублікі, душой партызанскага руху была Кампартыя Беларусі.

Перамога над лютым ворагам здабыта была дарагой цаной. Усім вядома, што Савецкі Саюз страціў 20 мільёнаў чалавек, у тым ліку на Беларусі вайна забрала больш 2 мільёнаў 200 тысяч, гэта значыць, кожнага чацвертага жыхара рэспублікі.

У ліпені 1944 года Савецкая Армія вызваліла тэрыторыю Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Велізарныя страты нанесла вайна народнай гаспадарцы рэспублікі. Гітлераўскія акупанты знішчылі тысячы прамысловых прадпрыемстваў і калгасаў, разбурылі ўсе вышэйшыя навучальныя і навуковыя ўстановы, школы, тэатры і г.д. Эканоміка Беларусі была адкінута да ўзроўню 1913 года.

А. Ясінскі,
кандыдат філасофскіх навук.

Мінск пасля вызвалення (1944 г.).

ШТО НОВАГА?

Злачыннасці веку

У Лондане зроблена буйнейшае ў гісторыі Англіі абрабаванне банка. З памяшкання лонданскага аддзялення „Бэнк оф Амерыка" выкрадзена каштоўнасцей на 8 мільёнаў фунтаў стэрлінгаў...

Работнікі твораць „цуды". У Італіі, напрыклад, кожны год крадуць каля 10 тысяч прадметаў мастацтва. Вось і апошні рабаўніцкі „цуд". Аднойчы ноччу ў Пампею заехаў грузавік з цэлай бандай рабаўнікоў, узброеных... камнерэзнай тэхнікай і лябёдкай. Было выразана 12 фрэсак, якія ўпрыгожвалі адзін з антычных палацаў, а ў другім памяшканні былі выпілены кавалкі сцен з напісанымі на іх карцінамі...

Ды што там мёртвыя гістарычныя каштоўнасці! Крадуць жывых людзей! У сіцылійскага прадпрымальніка Джузепе Куартуно ўкралі жонку Грацыёлу. Зладзеі запатрабавалі ад мужа выкуп: 1,3 мільярда лір...

Ад кожнай хваробы, вядома, шукаюць адпаведныя лекі. У Італіі міністэрства ўнутраных спраў выдала для магчымых ахвяр крадзяжу зборнік парад, як трэба сябе паводзіць, каб не апынуцца ў руках гангстэраў. Трэба ў першую чаргу адмовіцца ад дэманстрацыйнай раскошы жыцця, каб не звярнуць на сябе ўвагу рабаўнікоў. Трэба вельмі ўважліва падбіраць абслугоўваючы персанал, бо, не дай бог, слуга раскажа недзе, колькі мільёнаў у кішэні яго гаспадара. І нарэшце, трэба пастаянна мяняць маршрут сваіх паездак, каб не мазоліць вочы бандытам на адной і той жа вуліцы.

Для мільянераў шукаюць паратунак і ў іншых краінах. Мюнхенская газета „Зюддойчэ цайтунг" надрукавала спецыяльную аб'яву: „Увага, мільянеры! Зладзеі і іншыя злачынцы баяцца масціна-папалетано-баявых сабак старажытнарымскай пароды, моцных, як буйвалы, хуткіх, як тыгры. Гэтых рэдкіх чацвераногіх ахоўнікаў разводзяць у гадавальніку „Аваллу", вул. Грабен, 40".

Гэта ўсё для мільянераў, для тых, хто ў сваю чаргу эксплуатуе і рабуе простага чалавека, працаўніка.

А як жа быць тым, у каго няма мільёнаў, а ёсць ледзь-ледзь сціплы грашовы мінімум? Такім, аказваецца, таксама небяспечна хадзіць па вуліцах. Амерыканскі часопіс „Тайм" паведаміў, што павялічваюцца злачынствы на вуліцах. Гледзячы на дарослых, і падлеткі запасаюцца зброяй, каб каго-небудзь абрабаваць, ці, нават, забіць. Нядаўна ў Нью-Йорку хлапчукі пабілі старую жанчыну і забралі ў яе пакупку.

У вячэрнюю пару небяспечна выходзіць на вуліцу не толькі старым. Ніхто не застрахаваны ад рабаўніцтва ці забойства.

Апалагеты капіталістычнага „раю" намагаюцца прааналізаваць усе сацыяльныя хваробы і, як кажуць, звальваюць з хворай галавы на здаровую. Прафесар Гарвардскага універсітэта, напрыклад, Сэмюэл Ханцінгтон задумаўся над праблемай: „Цяжкасці, якія перажываюць Злучаныя Штаты на працягу жыцця цэлага пакалення". І які ж вывад зрабіў вучоны муж? Аказалася ўсё проста: ва ўсім вінавата... дэмакратыя. А больш дакладна: вінаваты тыя ж простыя людзі, якіх эксплуатуюць, рабуюць і забіваюць. На думку прафесара, усе цяжкасці залежаць не ад прэзідэнта, а толькі ад „неразумных выбаршчыкаў, якія і стварылі праблемы".

Воўчыя законы пануюць у капіталістычным свеце.

ХРОНІКА

■ 20 і 21 мая наш паэт Аляксандр Баршчэўскі правёў аўтарскія сустрэчы ў наступных школах: у Альхоўцы, Масеве (гміна Нараўка) і ў Гайнаўцы ў школе № 2, у беларускім і польскім ліцэях, а вечарам 21 мая ў Доме настаўніка адбылося спатканне з актывам БГКТ горада Гайнаўкі.

■ 29 мая з нагоды свята селяніна ў Свінароях адбылася ўрачыстасць, арганізаваная дзвюма гмінамі — Нараўкаўскай і Гайнаўскай. У мастацкай частцы выступіў харавы фальклорны жаночы калектыў „Арэшкі" з вёскі Арэшкава.

■ У гэты ж самы дзень адбыліся яшчэ два вельмі важныя мерапрыемствы: у памяшканні ГП БГКТ у Беластоку агляд беларускай песні ў выкананні школьнай моладзі і народны фэстын БГКТ у Літвінавічах, прысвечаны 60 гадавіне Вялікага Кастрычніка, які быў спалучаны са святам селяніна. Арганізатарамі яго былі ГП БГКТ і гмінныя ўпраўленні ў Нурцы і Мілейчыцах. Аб гэтым шырэй будзе напісана ў наступным нумары „Нівы". (мх)

(Працяг са стар. 1)

Фэстын у Малінніках

Янка Крупа анекдотамі, жартамі ды фельетонамі, дорачы прысутным вясёлы, бесклапотны смех. Адбылася і „згадуй-згадуля" на тэму Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі і беларускага руху ў Польшчы.

І на канец на сцэну ўвайшлі мясцовыя жанчыны ва ўзросце ад трыццаці да сямідзесяці гадоў і пацешылі прысутных старымі фальклорнымі песнямі. І на гэтым закончылася аж чатырохгадзінная мастацкая праграма. Людзі памалу пачалі разыходзіцца. Невялічкі перапынак — і ў зале, дзе яшчэ нядаўна гучалі песні і жартоўныя словы, распачалася вясковая забава, якая закончыла першы ў гэтым годзе БГКТ-оўскі фэстын.

М. Хмялеўскі
М. Шаховіч

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota — 11.VI. 6.30 RTV szk. śred. Powtórz. wiad. z upr. rośl. 7.00 Powtórz. wiad. z hod. zwierz. 8.00 Co z niego wyrośnie — fab. film NRD. 13.45 Tech. Rol. Powtórz. wiad. z j. pol. 14.30 Najazd szwedzki na Polskę. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Sport. 18.15 Sobota Mł. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Romans — ang. dram. psych. 21.30 Festiwal Pios. Radz. Zielona Góra 77 — Koncert przyjaźni. 23.00 Dziennik. 23.30 Pamiętnik szalonej gospodyni — ameryk. kom. obycz.

Niedziela — 12.VI. 7.00 Tech. Rol. Powtórz. wiad. z j. pol. 7.30 Najazd szwedzki na Polskę. 8.00 Nasze spotkania. 8.20 Now. w domu i zagr. 8.45 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Przygody psa Cywila — serial TP. 9.30 Antena. 9.55 W pogoni za wielorybem — film dok. 10.45 Teleturniej: Uniwersytet Warsz.—Politechnika Warsz. 11.40 Dziennik. 12.00 Rolnicze rozmowy. 12.30 Tylko w niedzielę.

Poniedziałek — 13.VI. 12.45 RTV szk. śred. Powtórz. wiad. z chem. 13.45 Powtórz. wiad. z biolog. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Tropy. 17.00 Teleferie. 18.15 Janosik — serial TP. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV. Lekcja niemieckiego. 22.20 Camerata. 22.50 Dziennik.

Wtorek — 14.VI. 6.30 RTV szk. śred. Powtórz. wiad. z chem. 7.00 Powtórz. wiad. z biolog. 9.00 Bajkowy poranek Tel. Najmł. 9.55 Film fab. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Studio TV mł. 17.10 Magazyn motor. 17.30 Kółko i krzyżyk. 17.45 Interstudio. 18.15 W Starym Kinie. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Rodzina Straussów — serial ang. 21.30 Świadkowie. 21.50 Spotkania z medycyną. 22.20 Ryszard i Kinga — pr. rozr. 22.45 Dziennik.

Środa — 15.VI. 9.00 Letnia przygoda — fab. film węg. 12.45 RTV szk. śred. J. pol. Bohater w utworach romant. 13.25 Powtórz. wiad. z mat. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Klub Seniora. 17.00 Dla dzieci. 17.30 Los. Małego Lot. 17.45 Licytacja — teleturniej. 18.35 Skarby siódmego kontynentu — ostatni odc. serii. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Wieśniak na rowerze — fab. film bułg. 22.15 Pr. muz. 22.40 Dziennik.

Czwartek — 16.VI. 6.30 RTV szk. śred. Powtórz. wiad. z mat. 7.00 J. pol. 9.00 Bajkowy poranek Tel. Najmł. 9.55 Wieśniak na rowerze — fab. film bułg. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Magazyn wędkarski. 17.00 Teleferie. 18.00 Poligon. 18.20 Eureka. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Sensacji. Louis C. Thomas „Cel uświęca środki". 21.30 Pegaz. 22.15 Operowe qui pro quo. 23.05 Dziennik.

Piątek — 17.VI. 9.00 Teatr TV. L. C. Thomas „Cel uświęca środki". 12.45 RTV szk. śred. Powtórz. wiad. z biolog. 13.25 Tech. Rol. Mech. rol. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Sport. 17.00 Lato z książką. 17.30 Delphi — pr. publ. kult. 17.40 Minerzy podniebnych dróg — serial radz. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Ostatnie pożegnanie — film TP. 21.50 Poradnik zmotor. turysty. 22.00 Pr. muz. 22.55 Dziennik.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 10.VI — 9.15 Film fab. 15.15 Spektakl. 17.15 Koncert dla dzieci. 18.10 Balet. 19.00 Nasza biografia. 20.30 P. nożna. Torpedo—Dynamo (Kijów). 21.15 Koncert.

Sobota 11.VI — 10.30 Koncert. 11.00 Film anim. 11.30 Spektakl. 14.40 Zespół Pieśni i Tańca z Homla. 17.15 Nie do wiary. 18.15 Romanse Rachmaninowa. 18.35 Film fab. ser. I cz. 22.00 Koncert.

Niedziela 12.VI — 10.00 Koncert. 12.30 Film fab. 14.35 Pr. muz. 15.40 Panorama międzynar. 16.10 Cyrk. 17.30 Klub film. 18.30 Piosenka — 77. 18.55 Spektakl. 21.40 Pięciobój nowocz. Puchar Europy.

КІНО

Białowieża Halo taxi — NRD 14—15. Ojciec chrzestny II — USA 16—17. Adopcja — węg. 18—19.

Bielsk Podl. Znachor — pol. 14—15. Stara strzelba — fr. 16—17. Tomasz — fr. 18—19.

Czeremcha Przyjaciele Eddiego — USA 14—15. Przepraszam, czy tu biją — pol. 18—19.

Czyże Rodzina — pol. Z własnej, nieprzymuszonej woli — rum. 15—19.

Dubicze Cerkiewne Jak utopić doktora Mraczka — czes. Flic story — fr. 15—19.

Hajnówka Olśnienie — pol. 13. Ocalić miasto — pol. 14—15. Po prostu żołnierz — radz. 16. Żądło — USA 17—18. Jesień debiutanta — rum. 19.

Kleszczele Zuzanna i zaczarowany pierścień — NRD 14—15. Eliksir młodości — rum. 16—17. Trędowata — pol. 18—19.

Michałowo Czterej muszkieterowie — panam. 14—15. Dojrzałe grona — radz. 16—17. Wielki układ — pol. 18—19.

Mielnik Policjanci — USA 15. Dom — jug. 18—19. Od siedmiu wzwyż — USA 22.

Milejczyce Inna — pol. Brunet wieczorową porą — pol. 15—19.

Narew Ten cudowny piasek partyzanckich dróg — jug. Dulscy — pol. 15—19.

Narewka Brunet wieczorową porą — pol. Sandakat — jap. 15—19.

Nurzec Włoch szuka żony — wł. 14—15. Alicja już tu nie mieszka — USA 16—17. Najlepsza w świecie — radz. 18—19.

Orla Motylem jestem — pol. Dwaj mężczyźni meldują powrót — czes. 15—19.

B.Z.Graf. Zam. 1269 B-4

ЖМЕНЯ РЭФЛЕКСІЙ АБ БЕЛАВЕЖСКІМ ФЕСТЫВАЛІ

У другой дэкадзе мая адбыўся ў Белавежы II Агульнапольскі фестываль радыёпастановак і радыёрэпартажаў. З ліку некалькіх дзесяткаў твораў журы прызнала найвышэйшыя ўзнагароды рэпартажу Яцка Створы „Чацверты такт па літары Ц“ і пастаноўцы Ежы Яніцкага „Лозунг“. Узнагароду публікі атрымаў рэпартаж беластоцкіх журналістаў Анджэя Бартоша і Веслава Яніцкага „Проста праца“.

Што можна сказаць аб самым фестывалі? Варта, бадай, пачаць ад самой назвы гэтага мерапрыемства. На маю думку, так, як яно адбылося на гэты раз, больш падыходзіла б назва „абзор“ ці „радыё-сустрэчы“. Бо на „фестываль“ неяк усё гэта не выглядала. Каб не пару рэкламных дошак, пастаўленых у мястэчку, яго жыхары не ведалі б, што ў іх мясцовасці адбываецца агульнапольскі фестываль! Мерапрыемства прайшло ціха, амаль непрыкметна. Ад першага да апошняга дня. Дзіўна, тым больш, што некаторыя праходзячыя тут сімпозіумы ці канферэнцыі маюць вялікапышнейшае афармленне. Схлусіў бы я, каб сцвярджаў, што мерапрыемства абмежавалася толькі праслухоўваннямі. Так, былі ў праграме і сустрэчы з тварцамі. Ды дзе?! Адна — у... Тыкаціне, другая — у... Беластоку, трэцяя — у... Гайнаўцы. А калі яшчэ дадаць, што само закачэнне фестывалю адбылося ў... Беластоку, тады нічога дзіўнага, што ў Белавежы мала хто аб ім ведаў. Не ведаю, чаму арганізатары фестывалю не наладзілі хаця б адной сустрэчы з адным аўтарам у мясцовасці, дзе адбылася галоўная частка мерапрыемства? Варта таксама было падумаць аб дэманстрацыі ўзнагароджаных твораў шырэйшаму колу слухачоў. Тым больш, што ў мястэчку працягваецца турысцкі сезон. Тады і ахвотных прыняць удзел у такой дэманстрацыі было б многа. Уласна кажучы, фестываль расплыўся па цэлай Беласточчыне.

Як мне вядома, арганізаванне агульнапольскага радыёфестывалю ўжо пастаянна будзе прыналежаць Беласточчыне. Гаспадар гэтага мерапрыемства павінен знайсці больш адпаведнае месца для праслухоўвання радыёперадач, чым гасцініца „Іва“. Тут проста няма ўмоў для гэтага. Даплываючыя адусюль водгаласы прабывання турыстаў сур'ёзна перашкаджаюць сканцэнтравацца.

Каб не ўвагнаць беластоцкае Польскае радыё (гаспадара фестывалю) у чорную роспач, трэба аднатаваць, што

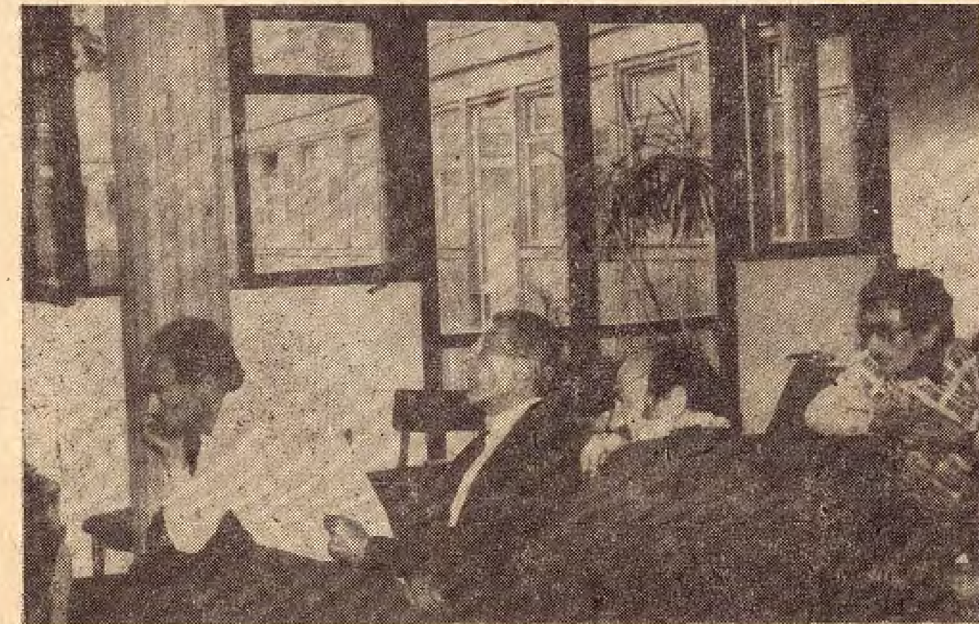
Каб не гэтыя дошкі, фестываль у Белавежы прайшоў бы непрыкметна.

яно добра паклапацілася аб сваіх гасцях. Удзельнікі фестывалю ў свабодны час мелі магчымасць наведаць Прыродазнаўчы музей, запаведнік зуброў і тарпанаў. Арганізавана была таксама выстаўка прац з белавежскіх мастацкіх пленераў. Навуковы працаўнік Белавежскага нацыянальнага парка др інж. Чэслаў Аколаў пазнаёміў гасцей на спецыяльным дакладзе з белавежскай пушчай і паркам.

Увогуле ў фестывалі ўдзельнічала шмат вядомых творцаў, як, напрыклад, Януш Насфэтэр — рэжысёр фільмаў „Некаханая“, „Абель, твой брат“, „Матылі“ і іншыя. Анджэй Мулярчык — празаік, фільмовы сцэнарыст („Усе свае“, „Няма моцных“, „Любі або кінь“), аўтар радыё- і тэлепастановак, адзін з тварцоў радыёаповесці „У Езёранах“; Ежы Яніцкі — празаік („Саперныя“), публіцыст, рэпартажыст, фільмовы сцэнарыст („Мільён за Лауру“); Яраслаў Абрамаў — аўтар п'ес, кампазітар.

Абагульняючы, можна сказаць, што, калі паклапаціцца аб афармленні фестывалю, то мае ён шанц стаць у будучыні адным з важнейшых мерапрыемстваў на Беласточчыне.

П. Байко
Фота аўтара

Удзельнікі фестывалю ў час праслухоўванняў.

Вынікі матуральнага экзамена па беларускай мове ў Бельскім ліцэі

Як вынікае з інфармацыі **Зіны Красоўскай і Веры Рышчук** — настаўніц беларускай мовы ў агульнаадукацыйным ліцэі імя Браніслава Тарашкевіча ў Бельску, пісьмовы экзамен на атэстат сталасці па беларускай мове здавала 112 вучняў, якія раней вучыліся ў трох класах.

— Матуральныя тэмы, — гаворыць Вера Рышчук, — якія падыктавалі нам асветныя ўлады, а было іх аж пяць, нас і нашых абітурыентаў вельмі цешылі. Мы проста былі добра да іх падрыхтаваныя.

— Найлепш аб гэтым сведчаць ацэнкі па пісьмоваму экзамену, — папаўняе Зіна Красоўская. — У маіх двух класах найбольш было ацэнак выдатных і добрых. Двоечных работ я зусім не знайшла.

— І я таксама, — дабаўляе настаўніца Вера Рышчук, — наша моладзь праявіла глыбокае знаёмства з беларускай літаратурай, асабліва — што мяне нават здзіўляе — з літаратурай ваеннага перыяду. Яны ж, нашы вучні, на шчасце для іх, нарадзіліся і выраслі ўжо ў мірны час. А вось сярод пяці матуральных тэм найбольшым зацікаўленнем карысталася тэма пра героя літаратуры ваеннага перыяду.

— Можа гэта, — здагадваецца Зіна Красоўская, — цяга маладых людзей да рамантызму?

— Так ці інакш, — гаворыць Вера Рышчук, — працы нашых матурыстаў па беларускай мове ацэньваю я высока. У час праверкі многія з іх я чытала проста з прыемнасцю. А калі прыходзілася паставіць толькі тройку, дык рабіла я гэта без ніякай нацяжкі.

— Звыш дзесяці нашых выпускнікоў, — з гордасцю адзначае пані Зіна, — у гэтым годзе хоча паступіць на аддзяленне беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта.

Жадаем ім поспехаў. **(вр)**

СУСТРЭЧЫ

Карэта сноў

Адчуўшы сябе канём, запрэжаным у пустую карэту, Аляксей Казбярук кінуў вершы і ўзяўся за паэтычную прозу. Свой учынак тлумачыць (непераканаўча) немагчымасцю перадаць вершам „палаючую драму нашага часу“.

— Мы — людзі, сфармаваўшы сябе па падабенству блазнаў, жрацоў і неакрэсленай дасканаласці — асушваем балота ад кветак і птушак, выраўніваем высокаствольны лес да ўзроўню стрыжанай агароджы, а рэшту ў спешцы пераносім ў шчыліны бетонных палеткаў, падзеленых асфальтнымі межамі, — піша А. Казбярук. — Маючы ў ліку ўсялякай масці атручальнікаў, намагаемся павялічыць прырост спажыўцаў неразважліва наваранага піва. Пакуль што прымушаем сябе вырабляць рознае процідзе і канструяваць кемлівыя ачышчальнікі. Сцёкавыя канавы несумненна зможам ачысціць, але хто здолее ачысціць планету, імя якой: Зямля?

З пытальнікаў і клічнікаў складаецца гэтая кніжка. Паэт задыхаецца ад жахаў візіі лютага свету і стараецца знайсці ў ім сваё месца. Знаходзіць яго ля роднай крыніцы, на сваёй паэтычнай радзіме: „акрайку Падляшша“, у краіне Харакірыі. Краіна гэта апанавана непрабудным сном. У ёй неба, з якога выскубалі птушак, рэкі, з якіх вымылі рыбы, лясы, з якіх вычасалі звяроў. Асфальт — жалобная стужка. Машыны на сляпых гусеніцах. Палаючыя верасы. Асмаленыя лані. Краіна, у якой няма расы. Сённяшні дзень — запярэчанне мінулага — бязногая балерына, сытая манашка, звар'яцелы ідал.

Па Харакірыі мітусіцца паэт. Абвінавачвае і самабічуецца. Раздзірае яго душэўны разлад і пачуццё паражэння. У гэтай краіне сноў сімвалічным з'яўляецца сон з бусламі. Буслы ў пагоні за ядою, пакінулі меліяраваныя сенажаці, выйшлі на асфальт і, страціўшы ранейшую годнасць, кланяюцца пераможным машынам. Бусліная карціна — драма сучаснага дня. І ход падзей не ў карысць жывога.

Паэт у роспачы. Не абараніць бусліната гнязда, не спыніць гонкі машын, бетон пераможа кветкі.

Над Харакірыяй пячорная цемра.

— Шмат гадоў меў я ўцеху ў змрочных цяснінах і таму не патраплю гаварыць аб цёплых колерах, — апраўдваецца паэт. А мне, яго чытачу, ад гэтага не лягчэй. Прабірацца ў яго Харакірыю цяжка не толькі па прычыне адсутнасці дзённага асвятлення, застрагнуць можна і ў моўным бароку. Казберукова паэзія надта ж арыстакратычная. Паэт не выпрагся з парожняй карэты, напоўніў яе толькі цяжкімі снамі. Ці адчуе ў сабе мужыцкую сілу? Намацаў жа сцежку да сваёй крыніцы...

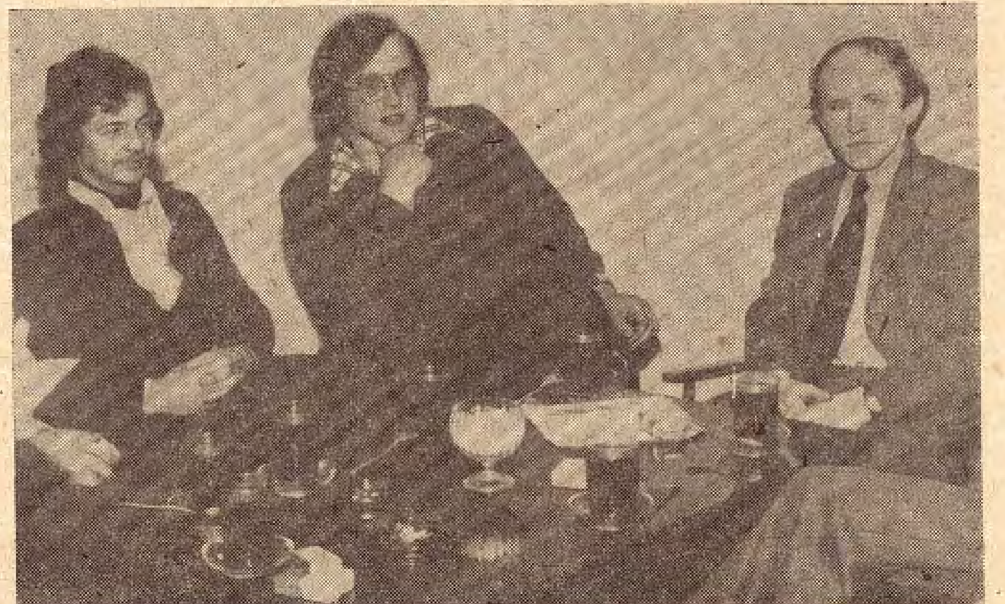
Жорж Ювэ

Aleksy Kazberuk „Harakiria”, „Iskry”, Warszawa 1977 r.

Сустрэча з „Бакалаўрам“

У суботу 22 мая бягучага года ў зале ГП БГКТ у Беластоку адбылося аўтарскае спатканне з членамі літаратурнага аб'яднання „Бакалаўр“ — Мар'яй Вышынскай, Янкам Леанчуком, Мар'янам Мінкевічам і Апалонам Цялкевічам. „Бакалаўр“ — гэта літаб'яднанне настаўнікаў і студэнтаў, якое налічвае звыш пятнаццаці асоб і дзейнічае пад кіраўніцтвам М. Вышынскай і Яна Сохания. Прозвішчы гэтыя многім знаёмыя. Часта паяўляюцца яны на старонках літаратурных тыднёвікаў і часопісаў. Апрача гэтага „Бакалаўр“ у 1969 г. выдаў свой альманах „Погляды і рэфлексіі“, у 1971 г. у „Настаўніцкім голасе“ змясціў літаратурную ўкладку, у якую ўвайшлі мастацкія творы і крытычныя артыкулы, і ў 1973 г. выдаў „Настаўніцкі літаратурны сшытак“. У дзейнасці „Бакалаўра“ выразна выдзяляюцца тры напрамкі. Апрача мастацкай літаратуры займаюцца перакладамі і літаратурнай крытыкай. У апошні час наладзілася цеснае супрацоўніцтва між настаўніцкім клубам і нашым літаб'яднаннем „Белавежа“, якое праяўляецца ў форме перакладчыцкай дзейнасці, узаемных аўтарскіх сустрэч і творчай дыскусіі ды абмене думкамі. Сустрэча адбылася, праўда, у вузкім кругу, але ў атмасферы вялікага зацікаўлення. Яна яшчэ больш наблізіла да сябе нашыя літаб'яднанні.

М. Шаховіч
фота: Я. Цялушэцкага

Члены „Бакалаўра“. Злева: Мар'ян Мінкевіч, Янка Леанчук і Апалон Цялкевіч у час аўтарскай сустрэчы.

Настаўнікі самі ахвотна вучацца. Ім жа неабходна сістэматычна павышаць свае прафесіянальныя і агульныя веды. Для іх патрэб і выгады заснаваліся педагагічныя бібліятэкі з адпаведна скамплектаванымі кнігазборамі педагагічнай, дыдактычна-выхаваўчай, навуковай, папулярна-навуковай літаратур ды шырокім выбарам ў асноўным адлюстроўваючых тыя ж самыя галіны газет і часопісаў. Тут можна знайсці амаль усё, што датычыць школы.

Педагагічная бібліятэка ў Гайнаўцы з'яўляецца адным з сямі філіялаў Педагагічнай ваяводскай бібліятэкі ў Беластоку. На працягу звыш дваццаці гадоў сваёй дзейнасці (яна была заснавана ў 1955 годзе) яна добра служыла ўсяму настаўніцкаму асяроддзю на Гайнаўшчыне.

У час нашага візіту за працай у бібліятэцы засталі мы Аліну Лунеўскую (яна загадчык філіяла) і Ірэну Яблонскую. Абедзве яны маюць вышэйшую адукацыю і з'яўляюцца адданымі пашыральніцамі кнігі. Бібліятэка прапануе звыш трынаццаці тысяч загалоўкаў і шматлікія гадавікі газет і часопісаў. Гэты кнігазбор пастаянна папаўняецца. У сярэднім штогод у бібліятэку прыбывае кніжак на суму 15-16 тысяч злотых.

У бібліятэцы ўсяго багата, але тут ідэальны парадак. Вельмі дакладна апрацаваны каталогі. Ёсць камплекты грампласцінак з запісамі гутарак на замежных мовах, амаль 200 касет, у якіх пераховываюцца запісы ўсіх тэлеперадач НУРТ-у на магнітафоннай плёнцы.

У бібліятэку заходзяць настаўнікі, выхавацельніцы прадшколляў, будучыя педагогі, студэнты-завочнікі, вучні сярэдніх школ. Тут атрымаюць патрэбную кніжку, знойдуць артыкул у газеце — амаль усё што спатрэбіцца для дыпломнай ці магістэрскай работы або чарговых экзаменаў.

Бібліятэкаршы любяць сваю працу і таму працуюць з сэрцам. Яны заўсёды дапамогуць кожнаму знайсці патрэбны навуковы матэрыял, параяць, што яшчэ спатрэбілася б прачытаць з навінак, папулярызуюць вартасныя выдавецтвы, добра ведаючы зацікаўленні сваіх чытачоў. За патрэбнай каму з наведвальнікаў кніжкай бібліятэкаршы звяртаюцца і ў вялікія бібліятэкі ў нашай краіне — найчасцей у Нацыянальную бібліятэку ў Варшаве, Ягелонскую ў Кракаве, у шматлікія універсітэцкія, у спецыялістычныя навуковыя інстытуты ПАН і за межы нашай краіны — у бібліятэку імя Леніна ў Маскве, у бібліятэку Маскоўскага універсітэта імя Ламаносава. Кіраўнічка Аліна Лунеўская, што асабліва варта падкрэсліць, пазычае таксама кнігі са свайго ўласнага кнігазбору. Абы толькі задаволіць нават самых вымагаючых чытачоў.

З педагагічнай бібліятэкі карыстаецца больш 500 асоб. Найбольш з Гайнаўкі, Белавежы, Чыжоў, Дубічаў Царкоўных, Чаромхі, Кляшчэляў, Нарвы, Нараўкі. Лік чытачоў пастаянна расце.

Абедзве бібліятэкаршы апрача працы ў бібліятэцы на месцы стараюцца даехаць у школы і там дапамагчы весці асобныя падручныя кнігазборы спецыяльна для карыстання тамашніх настаўнікаў.

А ў сябе яны робяць выстаўкі навінак і адпаведна іх прапагандуюць, аб'яўляюць і вядуць чытальніцкія конкурсы з узнагародамі. У пачатку гэтага года яны арганізавалі цікавыя сустрэчы: з навуковым работнікам Варшаўскага універсітэта методыкам па навучанню граматыкі ў сярэдніх школах Зофіяй Якубоўскай, варшаўскім тэатралогам Ядвігай Якубоўскай, вядомым знаўцам кінематаграфіі Станіславам Мараўскім з Беластока і іншымі.

Варта дадаць, што ў будучым годзе педагагічная бібліятэка будзе мець новае памяшканне па вул. М. Бучка. Тады будзе значна больш месца для чытачоў, ахвотных скарыстацца з часопісаў ды з некаторых кніг на месцы, за столікам у чытальні.

Янка Цялушэцкі

ПРЫПЫНАК ПА ЗАПАТРАБАВАННІ

У Беластоку на вуліцы Рагініса побач могілак знаходзіцца прыпынак МПК „па запатрабаванні". Калі хто хоча выйсці з аўтобуса ў гэтым месцы, вымушаны паведаміць шафёру, каб той спыніўся. Каб сесці ў аўтобус, трэба падняць руку ўверх. На гэтым прыпынку выходзіць і ўваходзіць у аўтобус штодзённа многа людзей. Аднак не ўсе, а асабліва прыезджыя, ведаюць, што аўтобус спыняецца тут „па запатрабаванні". Бываюць і такія, што чакаюць аўтобуса, чакаюць, але рукі не паднімуць. Шафёр, хаця і бачыць, што стаяць людзі, не спыніецца, бо ніхто не дае яму знаку.

Мне здаецца, што ў гэтым месцы павінен быць звычайны прыпынак, а не толькі „па запатрабаванні". Сюды прыязджае столькі ж людзей, што і на кожны іншы прыпынак.

Васіль Асеннік

У КАПЦАХ У ДЗМІТРУКОЎ

(Працяг са стар. 1)

было, што і па сорак трымалі. Вера гаворыць: „Муж, бывае, і не ведае, калі свіння апаросіцца, і зараз сварка, што я замнога работы шукаю, але хлеў у нас цяпер з пустакоў, сухі, са сцёкамі, ёсць месца, дзе радзіцца жывіне."

Гміна ў Гарадку хоча, каб гаспадары спецыялізаваліся ў жывёлагадоўлі. Але нашы гаспадары найлепш ведаюць сваю гаспадарку і любяць каб „і тое і тое было, бо як адно падупадзе, то іншае ўзяў і прадаў".

Умовы для гадоўлі ў Капцах зменяцца напэўна, калі закончыцца тут меліярацыя і новыя падзелы зямлі. Тутэйшым гаспадарам трэба больш лугоў — гэта неабходная ўмова для шырэйшай гадоўлі.

*

Хата Дзмітрукоў уся прыбрана саматканымі дыванамі. Цудоўныя ўзоры красуюцца нават на падлозе каля печкі ў кухні. Гаспадыня Вера тчэ іх на шырокіх кроснах зімовай парой. Кожны іншы. А ўсе родзяцца ў жывым ўяўленні гэтай жанчыны. Несумненна, ляжыць на іх адпячатак народнага таленту, яшчэ не скажонага стылізацыяй, як, напрыклад, выступае гэта ў баб з Янова, якія ткуць дываны для Цэпэліі. У Веры Дзмітрук таксама адусюль заказваюць людзі дываны. І вытыкае яна іх ва ўзорах арыгінальных і непаўторных. Такая работа патрабуе дакладнасці і часу, але затое заслугоўвае на пачэснае месца ў этнаграфічных музеях. Прыемна сцвердзіць факт, што беларускае народнае ткацтва на Беласточчыне перажывае сваё адраджэнне. Што мамы, рыхтуючы дочкам (і сынам) пасагі, ужо загадзя запаўняюць шафы дыванамі: „Гэты на вярсальку, гэты на тапчан, гэты на сцяну, а гэты, таўсцейшы, на падлогу будзе."

Вера Леўчук

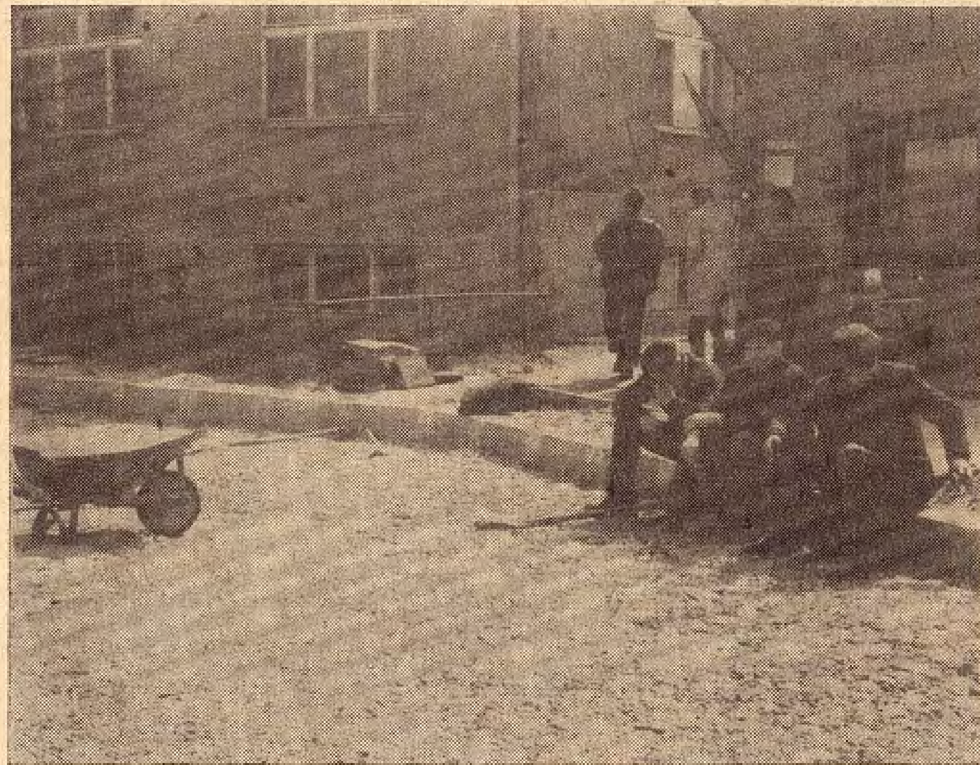
ЦІ СЯДЗЕЦЬ, ЦІ РАБІЦЬ...

Калі б не праязджаў я праз Заблудаў, заўсёды нервуюць мяне, здаецца, вечныя тут „раскопкі". Колькі год ужо ідзе рамонт заблудаўскага рынку! З горам-з бядою паспелі неяк зрабіць праездную вуліцу. Толькі што з таго, калі забылі аб тратуарах для пешаходаў.

Спецыялісты па сучаснай камунікацыі аблічылі, што па гэтай вуліцы кожныя суткі праязджае ў сярэднім 1250 машын рознага тыпу. З простага пераліку вынікае: 52 машыны на гадзіну. У практыцы бывае так, што ў дзень няма тут хвіліны, каб па гэтай вуліцы не імчаўся нейкі аўтамабіль, абганяючы вядома, пешаходаў і возчыкаў.

* * *

Заблудаў — горад старажытны. Намнога старэйшы за Беласток. Асабліва разбудаваўся ён, калі ўласнікам Заблудава быў беларуска-літоўскі магнат Рыгор Хадкевіч — вялікалітоўскі гетман (палавіна XVI ст.), які абсталяваў тут праваслаўную царкву, бальніцу для бедных і нават друкарню, дзе былі надрукаваны вельмі важныя для гісторыі беларускага кнігадрукавання кніжкі.

* * *

Цяперашнія ўлады Заблудава таксама намагаюцца ўпрыгожыць свой гарадок. Толькі тэмп гэтых намаганняў...

Калісьці згарэў драўляны будынак, які быў сядзібай гмінна-гарадскіх заблудаўскіх улад. Пасля гэтага даволі доўгі час памяшчаліся яны ў... малачарні і тады справы ў іх ішлі, як па масле. Цяпер гмінна-гарадское ўпраўленне мае ўласны прасторны, спецыяльна для яго пабудаваны двухпавярховы гмах. Але побач, на вуліцы, раскапаны брук, беспарадак, цішыня і філасофскі спакой. Каб мець чыстае сумленне, заблудаўскае начальства канцы ад гэтай справы кінула ў ваду, якая вялікай лужынай пастаянна стаіць па-суседску з гмінай і бароніць доступ да сядзібы спулдзельчага банка.

* * *

Пад вокнамі кабінета начальніка гміны два рабочыя **з раённага прадпрыемства па эксплуатацыі публічных дарог** у Беластоку, схаваўшыся за горбай камення, прыкідваюцца, што працуюць. Трое іншых ужо змучыліся і адпачываюць, грэючы плечы на веснавым сонцы.

Пытаю ў іх кіраўніка **Яна Леўшука,** колькі зарабляюць у месяц яго так „шчыра" працуючыя рабочыя. Аказваецца, што ў сярэднім па 3000 злотых.

Значыць, ці сядзець, ці рабіць — па тры тысячы ляціць. А Заблудаў не прападзе, прастаяў 400 з лішнім гадоў, дык пачакае ўпарадкавання яшчэ некалькі годзікаў.

В. Рудчык
Фота аўтара

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

МАКСІМ ГАРЭЦКІ — ЧАСТКА XXV

Сацыяльна-псіхалагічныя творы. „Зіма" гэта адно з даўжэйшых апавяданняў у творчасці Гарэцкага. Складаецца яно з шасці частак. Чытаючы твор, здаецца нам, што быў ён задуманы пісьменнікам як повесць і невядома чаму аўтар не рэалізаваў свайго намеру. Апавяданне „Зіма" належыць да твораў многаматыўных, аднак усе гэтыя матывы звязаны з вясковым жыццём. З вясковым, але не толькі сялянскім, бо апрача сялянскіх постацей, выступае ў апавяданні постаць вясковага настаўніка, значыць, інтэлігента.

Першая частка апавядання мае рысы сацыяльна-бытавой дакументацыі. Пісьменнік з крайнім рэалізмам малюе карціну вясковай ізбы, у якой бытуюць разам дарослыя, дзеці, куры і вяпрук. Аўтар кладзе націск на ўяўную канфліктасць і сапраўдную гармонію сужыцця ўсёй гэтай разнашэрснай грамады. Першая частка апавядання мае вартасць гістарычнага дакумента. Калі пісьменнік малюваў свой абразок, паасобныя яго элементы былі аўтарам зачэрпнуты з тагачаснага сялянскага жыцця. Для сённяшняга чытача яны ўжо — толькі адлеглае мінулае. Для сённяшняга маладога пакалення сялянскія хаты, напоўненыя людзьмі, курамі і свіннямі — гэта літаратурная неверагодная фікцыя. У гэтым і праяўляецца вартасць літаратуры, якая стараецца быць дакументам эпохі, верным адлюстраваннем усіх прыгожых і брыдкіх фактаў рэчаіснасці.

Другая частка твора адрозніваецца ад першай. Нагадвае яна другую карціну, другую дзею той самай сцэнічнай п'есы. Падзея адбываецца таксама ў сялянскай хаце, але героі тут іншыя і заняткі іх таксама другія. Хата напоўнена мужыкамі, якія з азартам гуляюць у карты на грошы. Пісьменнік удачна характарызуе выгляд, паводзіны, размовы сялян, апанаваных наркотыкам карт. Сцэна гэта заканчваецца досыць гумарыстычна. У хату, напоўненую ігракамі, урываецца жонка аднаго з ігракоў: раскідае карты і бурыць атмасферу ігры.

І першая і другая частка апавядання „Зіма" маюць характар фатаграфіі, знешняга апісання падзей і сітуацый. Трэцяя частка „Зімы" як бы адштурхоўваецца ад знешняй апісальнасці ў бок паглыбленага псіхалагізму. У гэтым раздзеле паказана „драма" селяніна Івана, які таргаваў гарэлкай. Прадаваў ён яе суседзям на некалькі капеек даражэй, чым каштавала яна ў краме. Іван даведаўся, што яго родны брат таксама, як і ён, прадае гарэлку. Такім чынам, нечпадзявана вырас канкурэнт па гандлю. Вось з гэтай прычыны і перажывае „драму" Іван. Лежачы на печы, перабірае ён у думках розныя варыянты вырашэння некарыснай для яго сітуацыі. Думае аб тым, каб панізіць на некалькі капеек на бутэльцы свой даход. Думае і аб іншых вырашэннях. „І прыходзілі яму часам зухаватыя, вялікія думкі: выпіць самому ўсю гарэлку, што была на продаж, і ўважыць карысны гандаль брату, зросніку-канкурэнту. Не звычайна скончыць справу. І паказаць жонцы, што ў ва ўсім чыста вінавата яна."

Усе перажыванні, мучэнні і „стратэгія" Івана для чытача —смешныя. Яго старасць — гэта старасць маленькага чалавека. Трэба аднак падкрэсліць, што Гарэцкі са значным уменнем і пераканаўча малюе ўнутраныя перажыванні героя. І хаця маем тут дачыненне з пэўнай гратэсковасцю і гумарам, то ўсё ж такі прабіваецца ў творы і плынь свайго роду драматызму. Пісьменнік ведае, што ў жыцці смешнае і трагічнае ходзяць заўсёды побач, і гэтая праўда праяўляецца ў „Зіме".

МАЙСТАР НА ЎСЕ РУКІ!

Васіль Шпілько

Жыве ў Старым Корніне (гміна Дубічы Царкоўныя). Але калі ўжо знікнуць маразы, яго ў хаце цяжка спаткаць. Цэлымі тыднямі і месяцамі будуе ён сялянам печы. Калі гэта не так далёка, едзе сваім „Камарчыкам" зраніцы і вяртаецца на сутонку. А калі ехаць далёка, там днюе і начуе.

Васіль Шпілько як найлепшы пячнік у сваёй ваколіцы мае шмат заказаў. Добрая печ — вялікая рэч, гавораць на вёсцы. Ад добрай печы і цёпла ў хаце, і добры хлеб, булкі, мяса ў ёй можна спячы. Ды добра зробленыя печы нават упрыгожваюць памяшканні. Васіль Шпілько не ўмее рабіць дрэнных печаў.

Знайшлі мы яго ў вёсцы Махнатае пры будове печаў у новай хаце Анны Катушэўскай.

Васіль Шпілько гэтаму рамяству нідзе не вучыўся.

— Трэба было сабе зрабіць печ. Узяўся я за гэтую работу. Печ удалася на дзіва. Тады сусед наш Мікалай Мароз стаў прасіць мяне, каб зрабіў і яму такую. Я згадзіўся, — расказвае Васіль Шпілько. — Яна таксама ўдалася. Сталі ісці да мяне людзі.

— А колькі ў год робіце печаў? — запытаў я пячніка.

— Вось, напрыклад, у мінулым годзе зрабіў я 32 хлебныя печы з плітамі, 8 печаў-„ангелек" і больш як 20 печаксцяновак.

І яшчэ адно пытанне я дакінуў. — У чым сакрэт, што зробленая вамі печ заўсёды добрая?

— Мне здаецца, таму, што я люблю сваю работу і выконваю яе з прыемнасцю.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскага**

На самай справе гарадоцкі СКР дзейнічае ўсяго два гады. За гэты кароткі час не толькі стаў на ногі, але і ўпэўнена разгарнуў крылы да далейшага інтэнсіўнага развіцця сваёй гаспадаркі. Сёння яна — вялікае прадпрыемства на 1 818 га грунтаў, у тым 1 050 га ворыўнай зямлі. І на абшырных, як вокам сягнуць, палетках, і на вузенькіх, што і пераскочыць можна, загончыках, якія трапілі ў яе ўладанне ў асноўным ад сялян, здаўшых дзяржаве зямлю за пенсію, сёння рунее на 530 га жыта, дружна ўзыходзіць на 170 га авёс, засеян на 20 га ячмень, пад бульбу адведзена 15 га, а рэшта, г. зн. каля 300 га, засеяна кармавым і пастэўным лубінам.

Гарадоцкі СКР пакуль што не вядзе гадоўлі быдла, і таму сенакосы і пастэўнікі загаспадарвае, угнойвае і траву прадае сялянам. Гэта не прыносіць яму даходу. Ён імкнецца толькі вярнуць свае ўласныя, патрачаныя на абробку і ўгнаенне сродкі. Але неўзабаве пачне ўзводзіць у Залуках вялікую ферму гадоўлі ўбойнага быдла, букатаў. На ферме будзе 800 стойлаў для букатаў і 200 — для цялят. Зразумела, што тады ні сена, ні кармоў не давядзецца прадаваць.
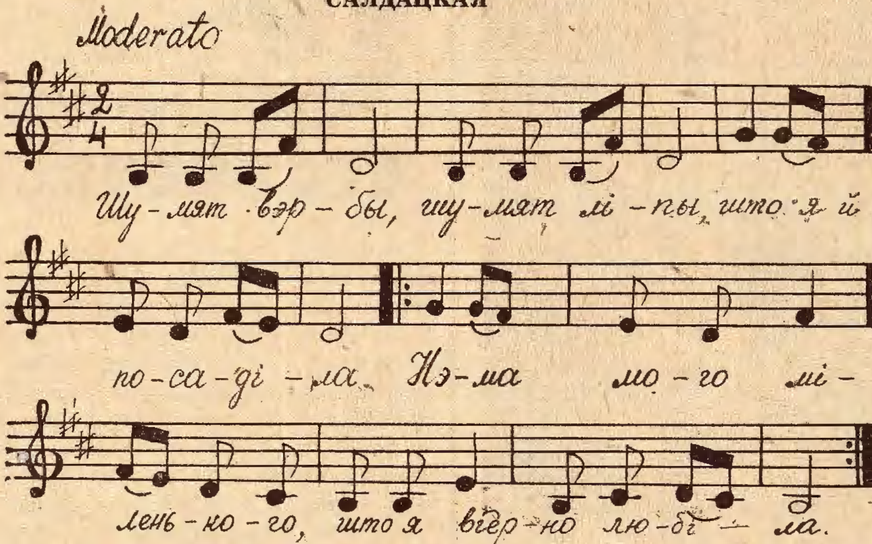
Што чуваць у гарадоцкім СКР-ы?

Ужо цяпер СКР з размахам вядзе гадоўлю і адкорм свіней. У Залуках знаходзіцца ферма з 60 мацёрамі, а ў Белявічах — адкормачная ферма з 800 падсвінкамі. Праўда, адкорм вядзецца ў асноўным толькі ў летнім сезоне. Але працаўнікі спулдзельні робяць намаганні перайсці на адкорм на працягу цэлага года, першыя спробы ў гэтым далі заахвочваючыя вынікі. Зрэшты, дзякуючы належнаму догляду, кормнікі на эскаэраўскай ферме хутка набіраюць вагі — па 536 грам у суткі, што з'яўляецца рэкордам для гадоўлі ў СКР-ах Беласточчыны. У мінулым годзе спулдзельня даставіла дзяржаве 1091 кормніка, г.зн. звыш 10 тон свініны. У будучым годзе спулдзельня пачне ўзводзіць у Белявічах новую адкормачную ферму беконаў на 1000 сталых стойлаў, у бягучым годзе пачынае будаваць у Залуках новы хлеў на 110 мацёраў, а ў наступным годзе будзе працягваць гэтую будову аж да атрымання наступных 490 стойлаў. Спулдзельня хоча мець ферму з 600 мацёраў.

Апрача гэтага, гарадоцкі СКР адным з першых на Беласточчыне будзе займацца пчалаводствам. Хоча ён мець пасеку прынамсі з 500 вуллямі. Пры тым гэта мае быць вандроўная пасека, якая будзе параскідана брыгадамі не толькі па Гарадоцкай гміне, але па суседніх з ёю ваколіцах. Пасека — гэта не толькі мёд, але і павышэнне ўраджаю на палях, агародах і садах.

Словам, вельмі добрыя чуткі ідуць з гарадоцкага СКР.

(іс)

Шумят вэрбы, шумят ліпы,
што я й посаділа.
Нэма мого міленького,
што я й віерно любіла,
нэма мого міленьково,
што я й віерно любіла.
Нэма його, вжэ й нэ будэ —
поіехав до ліеса.
Сказаў росці діевчынонъці
аж на трэтюю вэсну,
сказаў росці діевчынонъці
аж на трэтюю вэсну.
Росла, росла діевчынонька,
росці пэрэстала.
Ждала свого міленького —
аж плакаті стала,
ждала свого міленького —
аж плакаті стала.
Плачут очы, плачут кары —
нэшчасная доля:
полюбіла салдатіка,
тры вэчэры стоя,
полюбіла салдатіка,
тры вэчэры стоя.
Нэ я його полюбіла —
полюбіла маті:
зоставіла свое дітя
всёй віек гороваті,
зоставіла свое дітя
всёй віек гороваті.
Сонце сходіт — я журусе,
а заходіт — плачу:
„Вжэ ж я й свого міленького
всёй віек нэ зобачу,
вжэ ж я й свого міленького
всёй віек нэ зобачу".
Шчаслівая та бэроза,
што й выросла ў полі —
шчаслівая та діевчына,
што й нэ знае любові,
шчаслівая та діевчына,
што й нэ знае любові.

Ад Веры Міхалюк, 56 год, вёска Курашава гм. Чыжы, запісаў 3 лютага 1977 года Мікалай Гайдук. Нотная транскрыпцыя з магнітафоннай стужкі Людмілы Панько.

Ледзь не Венецыя

— Як ужо вясна або восень, ці нават летам пасля паруднёвага дажджу, дык чыстае гора. Хоць ты лодкай або ў рыбацкіх ботах праз вуліцу прабірайся, — скардзяцца жыхары Белай, што ў Бельскай гміне.

І сапраўды. Толькі крыху макрэйшае надвор'е — і вуліца, якая з'яўляецца часткай шашы з Бельска ў Нараў, змяняецца ў глухую байталоху. Вада ды балота. А найглыбей якраз каля самага аўтобуснага прыпынка. І будзь тут разумны, ды сядзь у аўтобус па-людску! Хіба што браць ад паловы панадворка разбег ды ляцець шчупаком у адкрытыя дзверы, б'ючы рэкорды ў скоку ў даль. Бо іншага выхаду няма. Нават блізка вуліцы стаяць нельга. Так і глядзі, як з-за павароту высунецца машына ды баўтане ў гэтае стаячае вадзяное раздолле, аж хваля балотна-вадзяных пырскаў на метраў шэсць у бок паляціць. І ў якой бы ты вопратцы не быў, ўсё роўна ў чорную або рыжа-рабую абернецца. Ды не толькі! За кожным праездам машыны — абавязкова вокны ў хаце мыць трэба. А тут часамі і канём у поле выязджаць даводзіцца. Ды да суседзяў за нейкай патрэбай пайсці неабходна. Чалавек жа не сам жыве. І які з гэтага выхад? Можа Белую ўзяць ды ў Венецыю замяніць?! Цэлы натоўп турыстаў прыехаў бы, Чыстыя грошы пасыпаліся б. Падвойны даход! Падумаць трэба было б... Можа, якраз удалося б. Хіба што другі выхад знойдзецца? Хто ж і калі над гэтым падумае?

(ша)

Кажуць, што ў Трасцяныцы з надыходам вясны развяліся зладзеі. Не пагарджаюць сялянскім дабром. У Трафіма П. забралі некалькі курыц, у Сцяпана О. — авёс, у Каці О. — бульбу. У апошні час з поля падабралі авечку ў Васіля О. Найгорш, што пакуль што няма на іх спосабу.

„Бе-ла"

З пашанай да роднага

Першае, што кідаецца ў вочы, гэта — ушанаванне свайго роднага. Нягледзячы на розныя перыпетыі, якія перажывала навучанне беларускай мовы ў школах Беласточчыны, гэты прадмет у аўгустоўскай школе заўсёды вывучаўся. Пра яго дбалі настаўнікі, любілі яго дзеці. І цяпер тут усе вучні наведваюць урокі роднай беларускай мовы, якой навучае Вера Малішэўская, чытаюць беларускія кніжкі, выпісваюць „Ніву" з „Зоркай", дэкламуюць беларускія вершы, ставяць інсцэнізацыі на беларускай мове і спяваюць беларускія песні на розных школьных урачыстасцях. Беларуская мова даўно тут выйшла і па-за школу; напрыклад, гуртох вясковых гаспадынь у бягучым годзе паставіў пад кіраўніцтвам настаўніка-пенсіянера Я. Аніська і настаўніцы М. Манаховіч дзве аднаактовыя п'есы, мясцовая арганізацыя Саюза сацыялістычнай польскай моладзі ў сваёй насценнай газетцы ў клубе „Руху" змяшчае матэрыялы на беларускай мове. Гэтая пашана да роднага слова і культуры разам з працавітасцю вучняў і настаўнікаў з'яўляецца падставай слаўных традыцый у навучанні і выхаванні школы. Сёння аўгустоўскія педагогі далічваюцца звыш пяцідзесяці выпускнікоў тутэйшай школы, якія здабылі вышэйшую адукацыю пры народнай уладзе і цяпер працуюць на розных адказных пасадах па ўсёй краіне, у тым ліку і навуковымі працаўнікамі, напрыклад, у Варшаўскай палітэхніцы.

М. Гайдук

У нашай бібліятэцы

У вёсцы Зубава, што ў Бельскай гміне, ёсць бібліятэка. Вялі яе Люба і Кандрат Андрэюкі. Гэта сумленныя людзі, любілі сваю працу. Кожнаму чытачу ўмелі падабраць кніжку. Ды вось Люба Андрэюк пасля доўгай хваробы памерла, а яе муж захварэў. Будзе вельмі шкада, калі бібліятэка перастане існаваць. Напэўна знойдуцца ў вёсцы такія ж любіцелі кніжкі, як папярэднія бібліятэкары.

Дубінка

НА СПАРТЫЎНАЙ НІВЕ

ФУТБАЛІСТЫ З ГАРАДКА

На здымку малодшая каманда футбалістаў з Гарадка ў складзе: Андрэй Хшаноўскі (камендант каманды), Міраслаў Лайко, Яўген Паплаўскі, Веслаў Паплаўскі, Андрэй Кучынскі, Аляксандр Цыванюк (варатар), Аляксандр Кандрусік, Юрка Шышкевіч, Яўген Самойлік. Ірэнеуш Матвейчык і Вячэслаў Сідар.

У пачатку мая гэтага года яна сыграла матч у сябе, на гарадоцкім стадыёне, са старэйшымі сябрамі. Матч закончыўся перамогай старэйшай каманды (8:3).

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

MICK JAGGER

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвалі:
Э. Маркоўская, Д. Мразоўская, Б. Врублеўская, Б. Бароўская, А. Банькоўскі з Бельска, Г. Гаінская, Г. Капчэская са Страблі.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: М. пасля смерці свайго мужа займала гаспадарку, якая была ўласнасцю яе мужа. Яе пасерб, які пражываў у іншым ваяводстве, вярнуўся на гаспадарку і самавольна заняў частку памяшкання і гаспадарчых будынкаў, гаворачы, што гэта яго бацькаўшчына і што толькі ён мае права на гаспадарку і, калі захоча, то выганіць М. з гаспадаркі. Праўда, адміністрацыйныя ўлады прызналі, што гаспадарка з'яўляецца супольнай уласнасцю М., і яе мужа, але пасерб лічыць гэтае рашэнне няважным, бо гаспадарка была ўласнасцю яго бацькі, а мачыха прыйшла на гэту гаспадарку 12 год таму назад. Якія правы прыслугоўваюць М.?

АДКАЗ: Калі пасерб самавольна ўвайшоў на гаспадарку, то на працягу аднаго года М. можа патрабаваць, каб суд загадаў пасербу пакінуць гаспадарку. Нават калі б ён быў выключным уласнікам гаспадаркі, ён не мае права самавольна адбіраць яе ад таго, хто з гаспадаркі карыстаецца. У сапраўднасці ён з'яўляецца супольным з М. уласнікам гаспадаркі. Ён без асноў закідае, што акт уласнасці, выданы адміністрацыйнымі ўладамі, з'яўляецца няважным. Калі гэты акт правамоцны, ён з'яўляецца важным, нават калі б быў нязгодны з законам. Нават калі б гэты акт быў уняважнены адміністрацыйным парадкам, то М. наследавала б па закону палавіну гаспадаркі, а таму не можа быць мовы аб адабранні ад яе гаспадаркі. Пасерб можа падаць у суд на падзел гаспадаркі, і тады суд вырашыць, каму пакінуць гаспадарку, а хто з іх атрымае сплату.

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, з Міркам пазнаёмілася я на канікулах. Часта сустракаліся. Быў заўсёды мілы, ветлівы. Распачаўся школьны год, і я паехала ў Беласток. Цяпер бачымся толькі ў суботы і нядзелі, калі прыязджаю я дамоў. Мірэк працуе ў Бельску, але жыве дома. Нядаўна я даведалася, што ён дрэнна аба мне гаворыць, а сам за дзяўчатамі ганяецца. Але я не асмельваюся аб гэтым яго спытаць, баюся, што пагневаецца. Але непакоіць мяне гэта страшна. Часта, зашыўшыся ў куток, выплачуся ціхенька, каб ніхто не бачыў. Што будзе, калі пакіне ён мяне? З нецярплівасцю чакаю канікулаў, каб вярнуцца на вёску і бачыць яго штодзень. Ды і яшчэ адно мяне мучае. Мірэк восенню ідзе ў войска. Гэта ж два гады расстання. Гэта столькі, колькі асталося мне яшчэ вучыцца ў ліцэі. Ці не пагаснуць за гэты час яго пачуцці да мяне?

Валя з Бельшчыны

Валя! Не жыві ў няўпэўненасці. Пры найбліжэйшай магчымасці скажы Мірку, што ты чула аб ім. Тое, што гавораць людзі, неабавязкова мусіць быць праўдай. Не бойся таксама расстання на час вайсковай службы. Усіх жа хлопцаў гэта чакае. Войска, як кажуць, школа жыцця. Якраз расстанне і ўмацоўвае ўзаемныя пачуцці. Так што не непакойся наперад. Усё будзе добра.

Дарагі Астрон! Мае дзеці даўно не жывуць разам, а мне ўчора прыснілася, быццам маюць яны зноў сыйсціся і другі раз бяруць шлюб. Добра памятаю, што быццам яны разам не жывуць і варожа адносяцца адзін да другога, а тут раптам адзін другому ўсё прабачае і пачынаюць новае супольнае жыццё. А я выбіраюся на свята ў суседнюю вёску. Дайшла да незнаёмай вёскі, а там навокал шмат снегу, лёду і параскіданага дрэва. Калі я выйшла з гэтай вёскі, гляджу: насупраць забалочаная дарога, а налева — жвіроўка. Пытаюся я людзей, якой дарогай дайсці да вёскі, якую я шукаю. Кажуць, што трэба ісці жвіроўкай. І я пайшла. Пры дарозе ўбачыла краму. Там стаялі людзі, якія куплялі булкі і памідоры.

ВЕР-НЕ ВЕР

А два тыдні таму назад сніцца мне, быццам доўта я спала, пасля прачнулася, паслала ложак і пачала есці хлеб, запіваючы яго вадой. Хтосьці мне кажа, што хлеб і вада — гэта не яда. Выходжу на панадворак. Лета. Сонечны дзень, блакітнае неба, а мы жывем ля бярозавага лесу. На панадворку бегае шмат курэй. А тут прыйшло двое мужчын, і пачалі яны красці курэй ды ўцякаць з імі ў лес. Сын мой сядзіць нешчаслівы, а я яго пацяшаю. Кажу, каб пайшоў у канец вёскі, можа там знойдзе сапраўдных сяброў.

Рэгіна з Бельска

Што дзеці бралі зноў шлюб — будзе нейкая непрыемнасць, сварка. Снег у спалучэнні з лёдам і дрэвам — таксама сямейная непрыемнасць. Небяспеку прадвяшчае і забалочаная дарога, якую вы бачылі. Добра аднак, што пайшлі вы жвіроўкай — думаю, што неяк пазбудзецеся клопатаў.

Другі сон гаворыць аб тым, што вашы справы папpавяцца: сонечны дзень, блакітнае неба, бярозавы лес. Але сцеражыцеся: нейкі злодзей крадзе курэй, дык спадзявайцеся ў вашым жыцці нейкай варожасці.

Астрон

Этнаграфічнае акенца

Дом Лукаша Сапежкі, в. Пуціска. *Фота Васіля Дамброўскага.*

Куток практычных ведаў

Стравы з крупы

Пакуль бульба трапіла ў Еўропу пасля адкрыцця Амерыкі, паўсюдна яе месца займалі крупы з рознага збожжа. Сёння выкарыстоўваем мы крупы даволі абмежавана, бо значна лягчэй зварыць бульбу. А ўсё ж пра крупу забывацца нельга.

АЛАДКІ З АЎСЯНЫХ ХЛОП'ЯЎ

На 3 шклянкі аўсяных хлоп'яў трэба ўзяць 2 шклянкі малака, 3 яечкі, соль і тлушч для смажэння. Гарачым кіпячоным малаком заліць аўсяныя хлоп'і і пакінуць на дзве гадзіны. Пасля гэтага дадаць жаўткі яечак, соль, усё размяшаць, спалучыць са збітай пенай з бялкоў. Тоненькія аладкі смажыць адразу на разагрэтым тлушчы. Падаваць з тварагом са смятанай і цукрам.

ЗМЕЛЕНЫЯ КАТЛЕТЫ З КАПЧОНАЙ ТРАСКІ І ПАНЦАКУ

На дзве капчоныя траскі (каля паўкілаграма) узяць шклянку панцаку, 3 шклянкі вады, лыжку тлушчу, 1 цыбуліну, 2 яечкі, соль, перац, цёртую булку, тлушч для смажэння. Зварыць панцак, траску (дорша) ачысціць са скуры і касцей. Палавіну рыбы і зваранага панцаку прапусціць праз мясарубку, дадаць рэшту рыбы і нязмелены панцак, падсмажаную дробна нарэзаную цыбулю, соль, перац, яечкі. Усё разам размяшаць. Фарміраваць прадаўгаватыя катлеты, мачаць іх у цёртую булку і смажыць. Падаваць з таматным соусам, альбо салатам з капусты.

СУП З МАННАЙ КАШЫ

Узяць адну моркву, 1 пятрушку, 4 сушаныя грыбы, 2 лыжкі маннай кашы, 1 лыжку мукі, 1 лыжку масла, соль і зелень пятрушкі. Моркву, пятрушку, грыбы зварыць у 2 літрах вады, а пасля нарэзаць усё гэта. З маннай кашы і мукі зрабіць засмажку на масле наварам з гародніны і грыбоў і варыць, памешваючы, мінут дзесяць. Дадаць да супа нарэзаную гародніну і грыбы, запраўляючы па смаку. Гэткі суп можна падаваць са зваранай бульбай.

ПРАСЯНАЯ КАША З СУШАНЫМІ СЛІВАМІ

На 2 шклянкі проса ўзяць 2 шклянкі малака, 2 шклянкі вады, соль, цукар, адну лыжку масла, 15 дэкаў сушаных сліў, 1 шклянку смятаны. Слівы намачыць, закіпяціць ваду з тлушчам, дадаць крупу. Крыху падварыць, а пасля дадаць малако, соль і цукар па смаку. Адстаўляючы кашу з агню, дадаць слівы без костачак, нарэзаныя на палавінкі ці чвэрткі. Посуд з кашай накрыць, загарнуць у паперу і коўдру. І так пакінуць на нейкі час. Падаваць кашу, палітую смятанай і пасыпаную цукрам.

Гаспадыня

Калі праблему асвятлення ўдалося вырашыць даволі проста, то зусім дрэнна было з харчаваннем і вадой. Ужо даўно скончылася каніна. Кожны абаронца падзямелля атрымліваў яшчэ штодзённа ў сваім пайку крыху сухароў або мукі, але іх запасы на складзе хутка павінны былі скончыцца. Не намнога больш захавалася камбітлушчу і розных круп. Затое засталося шмат цукру і чаю, і гэтымі прадуктамі гарнізон быў забяспечаны надоўга. Як бы там ні было, і без таго мізэрны паёк даводзілася ўвесь час урэзваць, і камандзіры з трывогай сачылі, як змяншаюцца запасы прадуктаў на складах.

Але яшчэ горш абстаяла справа з вадой. Цяпер шлях да калодзежа, які знаходзіўся ля галоўнага ўваходу ў каменяломні, быў адрэзаны. Немцы ўзялі ўсе падходы да калодзежа пад кругласутачны кулямётны абстрэл і пільна сачылі за кожным рухам асаджаных. Нават ноччу прабрацца за вадой стала немагчыма — немцы бесперапынна кідалі над калодзежам асвятляльныя ракеты, тут было светла, як удзень, і кожныя пяць-дзесяць мінут загадзя наведзеныя кулямёты прастрэльвалі гэта месца доўгімі чэргамі. Рэдкаму смельчаку цяпер удавалася вярнуцца адтуль, і дзесяткі людзей заплацілі жыццём за спробу дастаць з калодзежа ваду. У рэшце рэшт камандаванне, жадаючы пазбегнуць лішніх ахвяр, забараніла гэтыя паходы за вадой.

Тады сапёры прапанавалі іншае выйсце. Трэба было разлічыць і прабіць нахіленую падземную галерэю, якая вывела б з каменяломняў у ствол калодзежа на некалькі метраў ніжэй за паверхню зямлі. У гэтым выпадку можна было б набіраць ваду, не выходзячы наверх. Прапанова была прынята, і яе адразу ж пачалі ажыццяўляць. Як ні цяжка было пракладваць падземную галерэю ў суцэльнай тоўшчы каменю, сапёры працавалі днём і ноччу і паступова рухаліся ўсё далей і далей, набліжаючыся да ствала калодзежа. Але, відаць, па стуку немцы здагадаліся аб гэтай рабоце. І тады яны прынялі свае контрмеры. Якраз над тым месцам, дзе ішлі работы, сапёры праціўніка прабілі калодзеж, заклалі туды ўзрыўчатку і ўзарвалі яе. Амаль гатовы падземны ход быў завалены, і пры гэтым загінула частка байцоў, якія працавалі тут. Работу давялося спыніць.

А смага станавілася невыноснай. І хутка быў знойдзены іншы спосаб здабывання вады.

На жаль, грунтавыя воды ў раёне Аджымушкая праходзяць у большасці выпадкаў глыбока пад зямлёй, значна ніжэй за той узровень, на якім знаходзіліся каменяломні. Толькі сям-там падземныя воды падыходзяць бліжэй да паверхні зямлі, і ў гэтых месцах на столях і на сценах тунеляў іншы раз з'яўляліся вільготныя плямы — праз поры вапняку злёгку прасочвалася вада. Было нават адно месца, дзе са столі павольна, але бесперапынна падалі кроплі, і, падставіўшы посуд, удавалася за дзень набраць два-тры поўныя кацялкі. У іншых тунелях былі толькі вільготныя плямы, і людзі, пакутуючы ад смагі, іншы раз прыкладвалі вусны да сцяны і пачыналі смактаць гэту вільгаць.

Высветлілася, што такім чынам можна не толькі наталіць смагу, але і назапасіць нейкую колькасць вады. Была створана спецыяльная каманда „смактуноў", задачай якіх было высмоктваць ваду са столі і сцен тунеляў. Спосаб гэты быў хутка ўдасканалены. У вільготнай столі або сцяне рабілі невялікую дзірку, і туды ўмазвалася гумавая трубачка — ізаляцыя ад электрычнага праваду. З сілай уцягваючы ў сябе паветра праз гэту трубачку, чалавек усмоктваў маленькі глыток вады, і, як бы ні мучыла яго смага, ён не глытаў каштоўныя кроплі, а зліваў іх з роту ў біклагу або кацялок.

Гэта была пакутлівая работа — гадзінамі даводзілася стаяць, закінуўшы галаву, і ўвесь час змагацца са спакусай праглынуць ваду. Акрамя таго, гэта вельмі шкодна адбівалася на здароўі — разам з паветрам чалавек уцягваў у сябе дробненькія крошкі рассыпчатага каменю, яны пранікалі яму ў лёгкія і выклікалі потым доўгі і пакутлівы кашаль, а часам нават цяжкую лёгачную хваробу.

Вядома, такім чынам удавалася здабыць параўнаўча невялікую колькасць вады, якой, натуральна, не магло хапіць на ўвесь паўтаратысячны гарнізон. Па некалькі дзён людзі не мелі ў роце ні кроплі вільгаці або атрымлівалі зусім маленькі вадзяны паёк, якога хапала толькі на тое, каб злёгку змачыць перасохлы рот. Але ніхто не скардзіўся — усе ведалі: вада здабываецца з незвычайнай цяжкасцю, і галоўную долю гэтай высмактанай са сцен вады аддавалі ў шпіталь, падтрымліваючы жыццё параненых.

(Працяг будзе.)

ТРЫБУНА чытачоў

Дубіцкая ўрачыстасць

У Дубічах Царкоўных у зале ГОК-у адбыўся вясельны залаты юбілей. Арганізатарам было праўленне гміны на чале з кіраўніком грамадзянскага аддзялення Яўгеніем Панфілюком. За шматгадовае супольнае жыццё (50-годдзе) 12-ці шлюбным парам з вёсак Дубічы Царкоўныя, Грабавец, Чэхі Арлянскія, Істок, Тафілаўцы, Старакорніна былі прызнаны медалі „За шматгадовае шлюбнае жыццё". Медалі ўручыў сакратар гміны Васіль Ляшкевіч. Гэта быў першы „Залаты банкет" у Дубіцкай гміне.

М. Панфілюк

У Бельску на раз'ездзе

Перабудова вулічных раз'ездаў у Бельск і Сямяцічы ў Бельску была праведзена ў 1974 годзе. Былі вызначаны і памаляваны новыя пераходы праз вуліцы. Ды мала хто трымаецца гэтых правіл. У асноўным людзі лёгкадумна ходзяць амаль сярэдзінай гэтых раз'ездаў, горда пазіраючы, як машыны спыняюцца і чакаюць, пакуль такі пешаход пройдзе.

Летам на гэтым раз'ездзе асабліва вялікі рух. Пакуль яшчэ не было тут ніякіх выпадкаў. Калі аднак такая практыка пешаходаў не скончыцца, цяжка будзе тут утрымаць парадак. Неабходна абгарадзіць частку вуліц з боку тратуараў, на самых раз'ездах паставіць знакі, якія забаранялі б хадзіць пешаходам, нанава памаляваць белыя палосы.

Мікалай Няплоха

Карыснае „пекла"

Ужо калісь была ў „Ніве" кароткая заметка пра вельмі дрэнную дарогу праз Грэдалі. Нарэшце, аднак, жыхары вёскі гэтай і іншых дачакаліся добрай дарогі — бітумічнай. Нездарма ж за Алекшамі знаходзіцца фабрыка, якая вырабляе бітумічную масу, званую асфальтам. Старыя бабкі называюць гэтую фабрыку пеклам, бо там вараць смалу. Як відаць з гэтага, і пекла бывае карысным. Фабрыка мае сучасныя машыны, а рабочыя адпаведную вопратку і рэгенерацыйныя абеды.

Восень

Садзілі лес

Лес — гэта наша багацце. Таму трэба берагчы лес, а таксама садзіць яго.

Актыўны ўдзел у лесапасадках прынялі вучні агульнаадукацыйнага ліцэя ў Міхалове. У маі яны (калі ў чацвертых класах праходзіў экзамен на атэстат сталасці), садзілі лес. Таксама многія класы выязджалі на лесапасадкі пасля заняткаў у школе. Вучні выканалі вельмі карысную працу.

Кара-кум

З былога

Помню год 43...
Які страшны гэты год!
Пацярпела партызанка,
Пацярпеў і наш народ.

Помню дзень быў велікодны,
Як жандары к нам прыйшлі.
Закладаць сказалі коні
І кудысьці павязлі.

Куды едзема, не зналі,
Немцы толькі шваргаталі,
А мы ціхенька маўчалі —
Куды едзема, не зналі.

Як прыехалі ў Сцюдзёнку,
Пайшлі ў хату Мішчука.
Дзеткі малыя крычалі,
Плакала жонка спадцішка.

Павялі яго да лесу
З аўтаматамі ў руках.
Мы глядзелі, перажывалі —
Гэта ж быў вялікі страх.

Аўтаматы зашумелі,
Упаў на зямлю наш Язэп...
А табе, пракляты гадзе,
Аддамо крывавы хлеб!

Надзя Дудзік

Дарогі

На дарозе, якая вядзе з Орлі ў Дубічы Царкоўныя, праклалі асфальт на другой частцы з боку Орлі. Раней тут была жвіроўка, а цяпер уся дарога асфальтаваная. Работы правяла гміна Орля.

*

Таксама не спяць і на жвіраванай дарозе з Дубіч Царкоўных у Вітава. Гэтую дарогу месцамі выраўнялі, месцамі пашырылі — пераважна за Дубічамі на ўзгорку. Дарога будзе таксама асфальтаваная. Працамі на гэтай дарозе кіруе гміна ў Дубічах Царкоўных.

М. Панфілюк

Едзем дамоў

Час на занятках праходзіць хутка. Гэта добра. Сёння я едзем дадому. Вырашылі мы паехаць на Заходні вакзал у Варшаве, спадзеючыся, што там будзе мала людзей. Аднак, памыліліся мы. Людзей быў натоўп. Пачуўся голас з гучнагаварыцеля, што пад'язджае наш цягнік. Аднак ехаў ён надта паволі, бо пакуль даехаў, прайшло больш чым паўгадзіны.

Знаходзім у купэ вольнае месца. І праз акно бачым ужо Цэнтральны вакзал. Людзей тут, што больш не трэба. І амаль усе студэнты. Кожны ўваходзіць у поезд і вымушаны стаяць аж да самага Беластока. Людзі сядзяць на сумках, іншыя проста на падлозе.

А чацвертай гадзіне раніцы мы ў Беластоку. Тут чалавек адчувае сябе ўжо, як дома. Дзе б ты не быў, а тут ужо родная Беласточчына.

Ірэна В.,
студэнтка беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта.

Цікавы чалавек

У хаце ў Крывяцічах бывае ён толькі ў вялікія святы ды ў водпуску. Вельмі мала ў яго часу, заўсёды ў яго поўныя рукі работы. Сцяпан Несцярук з Крывяціч працуе на чыгунцы. Ён і яго сябры адказваюць за правільны ход паяздоў. Але калі ўжо Сцяпан прыязджае ў вёску, адзываецца ў ім няспоўненая думка-мара.

Будучы маладым, ён многа чытаў кніжак і слухаў расказы пра мастакоў-жывапісцаў. Хацеў ён, марыў, каб стаць мастаком. А цяпер у яго многа карцін з краявідамі, таксама звычайных малюнкаў суседніх лясоў, пералескаў, веснавых пейзажаў і партрэтаў слаўных людзей. Усё гэта Сцяпан Несцярук намаляваў у вольныя хвіліны. Ён ужо пажылы чалавек, але з душой маладой. І паверце, варта зацікавіцца яго карцінамі.

Іван Кірызюк

Новая Нарва

Выязджаючы з Нарвы ў напрамку Гайнаўкі, на левым баку ўбачым ПОМ. Побач вырасла некалькі жыллёвых дамоў для рабочых ПОМ-у. З правага боку ў напрамку вёскі Макаўка будуецца новы жыллёвы пасёлак. Ужо стаіць 15 аднапавярховых дамоў. А далей будуюцца двухпавярховыя. Так будуецца новая Нарва.

Варта, каб ГС у Нарве адразу падумаў аб новым пасёлку. Патрэбны ж спажывецкія крамы. У ПОМ-е ёсць кіёск, але гэтага замала. У недалёкай Макаўцы змяшчаецца база ВСГР, а вёска Макаўка не мае крамы. Таму справа гэта тэрміновая.

М. Лук'янюк

Помнік вызваліцелям

На праваслаўных могілках у Нараўцы быў адкрыты помнік салдатам Савецкай Арміі — вызваліцелям нашай зямлі, якія тут загінулі і тут пахаваны. Помнік гэты падарыла гмінная рада жанчын. Грошы на гэта жанчыны зарабілі пры розных працах, найбольш пры пасадцы лесу.

Помнік быў адкрыты ў сувязі з Днём Перамогі. Кветкі і вянкі пакрылі супольную магілу. На ўрачыстасці прысутнічалі I сакратар гміннага камітэта партыі і ўлады гміны.

Найбольш усхваляваны былі члены ЗБоВіД, якія прыйшлі на ўрачыстасць у арганізаванай групе з Рыгорам Русаком і Васілём Рубчэўскім на чале. Тут ля помніка перажылі хвіліну ўспамінаў.

Ініцыятарам пабудовы помніка была Вера Бароўская — старшыня гміннай рады жанчын у Нараўцы.

А. З.

Будзе гаспадар

У Дубічах Царкоўных закончыўся курс па сельскай гаспадарцы. Вучоба прадаўжалася два гады. Курс закончыла 20 слухачоў з Дубіцкай гміны. Курс прадбачыў, апрача спецыялістычных ведаў на тэму сельскай гаспадаркі, таксама праграму пачатковай школы. Маладыя людзі аднначасова сталі кваліфікаванымі гаспадарамі і атрымалі поўную пачатковую адукацыю.

Кіраўніком курса быў Ян Шчэпаноўскі, настаўнік дубіцкай школы, і іншыя настаўнікі: Рамуальд Галась, Ніна Панфілюк, Марыя Марчук, Надзя Несцярук. Нямала памагла тут сельская служба Дубіцкай гміны.

*

У дубіцкай школе прайшлі экзамены ўдзельнікаў гадавога курса кваліфікаванага гаспадара. Была гэта група людзей, якія мелі пачатковую адукацыю, а на курсе вучыліся толькі па сельскай гаспадарцы. У групе былі асобы з поўнай сярэдняй агульнай адукацыяй. Экзамены прайшлі паспяхова, і трыццаць асоб можа пахваліцца дыпломамі сапраўдных гаспадароў, сярод якіх больш як палавіна — гэта жанчыны.

М. Панфілюк

Трэба хацець

Спорт дапамагае інвалідам жыць і працаваць. Спартсмены-інваліды не займаюцца адной дысцыплінай, але найчасцей некалькімі. І вынікі? Папраўляецца здароўе, самаадчуванне, чалавек задаволены, радасны, што можа змагацца і перамагаць, як кожны іншы — здаровы. Помню, як Міраслаў Навакоўскі ў 1975 годзе, вярнуўшыся з міжнародных спартыўных розыгрышаў інвалідаў у Англіі, сказаў: „Я такі шчаслівы, заваяваў аж 5 медаляў, гэта маё найбольшае дасягненне". У 1976 г. ён на алімпіядзе ў Таронта сягнуў па сярэбраны медаль у плаванні.

Таксама аб спорце і сваіх дасягненнях гавораць Браніслава Важэха, Марыя Бірыцкая, ці ў апошні час Софія Мелех або Лідзія Гарасімчук. Усе яны трэніруюцца па лёгкай атлетыцы.

У Беластоцкім ваяводстве каля тысячы асоб займаецца інвалідскім спортам. Кожны інвалід ужо ад пачатковай школы можа стаць спартсменам і ісці следам названых вышэй майстроў інвалідскага спорту. Можна тут займацца плаваннем, лёгкай атлетыкай, страляннем, настольным тэнісам, шахматамі, шашкамі, футболам, валейболам і іншымі дысцыплінамі.

Куды трэба звярнуцца інвалідам, каб заняцца спортам? У Гайнаўцы — спулдзельня інвалідаў „Постэмп", у Бельску — спулдзельня інвалідаў „Пшышлосць", а таксама ў Міжспулдзельчы цэнтр спорту, рэабілітацыі, турызму і адпачынку спулдзельчага аб'яднання працы „Старт" у Беластоку, вул. Ліпова 4/6.

(гай)

Сустрэча з доктарам

Беларуская філалогія Варшаўскага універсітэта прымала вучонага з АН БССР у Мінску доктара Уладзіміра Казберука. Ён сустрэўся са студэнтамі і прачытаў лекцыю на тэму ўзнікнення і значэння трох вялікіх паэм, напісаных трыма вялікімі паэтамі ў розныя эпохі і на розных мовах. Гэта „Новая зямля" Якуба Коласа, „Пан Тадэуш" Адама Міцкевіча і „Яўгеній Анегін" Аляксандра Пушкіна.

Даклад быў цікавы, змяшчаў многа вартасных і смелых ацэнак і вывадаў.

Зорма

Пра солтыса вёскі Спічкі

Сяргей Гапуновіч з'яўляецца солтысам вёскі Спічкі. Праслужыў ён ужо на гэтай пасадзе 12 гадоў. Гэта добры і разумны чалавек. Па яго ініцыятыве амаль кожную суботу адбываюцца вясковыя сходы. Солтыс імкнецца, каб вёска Спічкі лічылася добрай вёскай у цэлай Арлянскай гміне. Ён змагаецца за адкрыццё крамы у вёсцы. Але ў апошні час паведаміў людзям, што крамы ў Спічках хутка не будзе. Няма ахвотных быць прадаўшчыком.

Солтыс часта звяртаецца з просьбай да моладзі, каб памаглі яму ў рабоце. Асабліва гутарка тут ідзе пра святліцу, якую трэба адрамантаваць. Моладзь сама адрамантавала б, але патрэбны матэрыял. Солтыс стараецца, як можа. І ўся вёска павінна памагчы.

Васіль Асеннік

Сустрэча з радным

Два разы ў год радны ВРН Мечыслаў Гайдук сустракаецца са сваімі выбаршчыкамі. У апошні час ён сустрэўся з жыхарамі Нараўкі. Паінфармаваў аб сваёй працы ў сельскагаспадарчай камісіі. Потым адбылася дыскусія. Выбаршчыкі пра многае пыталі раднага і давалі розныя прапановы.

Многа ёсць спраў у гміне, якія павінны быць вырашаны ваяводскімі ўладамі. На 110 га луга ля ракі Нараўкі трэба правесці меліярацыю. Гэтыя лугі належаць да вёсак Плянта, Ляўкова, Ахрымы і Капітаншчына. Другая справа — ў самой Нараўцы няма ніякай будкі на прыпынку ПКС. У непагоду людзі хаваюцца ў краму, а прадаўшчыцы глядзяць на гэта крывым вокам. Вядома, пасля такіх наведвальнікаў трэба наводзіць парадак. У дамах камунальнай гаспадаркі няма вады, каналізацыі. Вуліцы Нараўкі не маюць добрых тратуараў. Моладзь чакае новага школьнага будынка.

Радны абяцаў заняцца пастаўленымі праблемамі ў бліжэйшы час. Трэба адзначыць, што дзякуючы дапамозе радных ВРН школа ў Нараўцы атрымала аўтобус на давоз дзяцей, а другі ў рамонце.

Аляксандр Закройшчык

Актыўная арганізацыя

У Старым Ляўкове працуе васьмікласная школа. Адной з найлепш працуючых арганізацый у школе з'яўляецца Таварыства польска-савецкай дружбы. Два гады ўжо працуе ў школе гэтая арганізацыя.

Гурток ТППР праводзіць цікавыя конкурсы: найлепшае чытанне рускай прозы, дэкламацыя вершаў, спяванне песень. У школе выдаецца сценгазета „Наша дружба". Раз у тыдзень моладзь збіраецца на сходы. Ацэньвае зробленае і гаворыць аб планах далейшай працы. Часта чытаюць пісьмы з СССР. Моладзь ахвотна вядзе перапіску з равеснікамі з Савецкага Саюза. Атрымлівае многа падарункаў. Вось усе прысланыя падарункі былі паказаны на школьнай выстаўцы. Выстаўка карысталася вялікай папулярнасцю сярод школьнікаў і іх бацькоў.

З 43 членаў ТППР у школе актыўнасцю вызначаюцца Эва Русіновіч (VII кл.), Тамара Саевіч (VIII кл.), Эля Максімюк (VII кл.) і Аля Бандарук (VII кл.). Усё дзяўчаты.

Вялікую дапамогу дае моладзі настаўніца Ірына Пташынская — апякун арганізацыі і выкладчык рускай мовы. Вопытны гэта педагог. Ужо 23 гады працуе яна ў школе. З выпадку Дня настаўніка атрымала Залаты Крыж Заслугі. Пад яе кіраўніцтвам арганізацыя развіваецца вельмі актыўна.

Аляксандр Закройшчык

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да заметкі „КУПЛЯЙЦЕ ФАСОЛЬКУ ПА-БРЭТОНСКУ!", „Ніва" № 14 (1101) ад 3 красавіка 1977 года.

Адказвае: PRZEDSIĘBIORSTWO PRZEMYSŁU CHŁODNICZEGO CHŁODNIA WE WŁOCŁAWKU.

W związku z przesłanym przez Przedsiębiorstwo Przemysłu Chłodniczego w Białymstoku wycinkiem prasowym z 14/1101 numeru tygodnika „Niwa" dotyczącym niezgodności jakości fasolki po bretońsku z normą Chłodnia we Włocławku wyjaśnia:

Pomimo znacznej ilościowo produkcji fasolki po bretońsku w Chłodni we Włocławku uwagę o niewłaściwej jakości tego wyrobu otrzymujemy po raz pierwszy. Wyniki bieżącej kontroli produkcji jak również codziennej oceny wyrobu gotowego w chłodni nie wykazują odstępstwa jakości wyrobu od wymagań normy.

Stwierdzony przez Waszego czytelnika niewłaściwy skład surowcowy fasolki jest dla nas sygnałem do wzmożenia kontroli i takiego jej zorganizowania, aby nie zdarzały się przypadki wprowadzenia na rynek pojedyńczych opakowań z wyrobami o jakości niezgodnej z normami.

Uprzejmie prosimy, o ile jest to możliwe, o podanie adresu autora notatki celem zrekompensowania nieudanego zakupu. Zapewniamy jednocześnie, że uwagę konsumenta wykorzystamy do jeszcze bardziej wnikliwej oceny produkowanych wyrobów.

Dyrektor
inż. Bogumił Siniarski

„Niwa" — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch". Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36011/36671.

Старажытнарымскі звычай

Не ведаю, як у іншых старшынь спорттаварыстваў, а мой працоўны дзень пачынаецца са званка „зверху". Мой шэф называе гэта „допінгам" і лічыць, што я без яго як сляпы без павадыра.

І вось у дзевяць нуль-нуль: дзынь... дзынь...

— Значыць, дабрыдзень! — гаворыць шэф. — Тут, значыць, тэлефанаграма атрымана: нашы на занальных спаборніцтвах выбіліся на другое месца. Трэба арганізаваць сустрэчу...

— Дык жа не на першае... — пярэчу я.

— Ну, ты гэта кінь! Зона ж якая! Адным словам, трэба сустрэць на ўзроўні, зразумела? Абмазгуй усё як след і складзі канструктыўны план мерапрыемства.

— А што, — кажу — калі мы сустрэнем іх па-рымску?

— Па-рымску? Гм, цікава, цікава... А ну давай, значыць, у дэталях. Больш падрабязна...

— У старажытных рымлян, — тлумачу я, быў добры звычай: у час трыумфу народ і войска, замест дыфірамбаў, распявалі сатырычныя куплеты ў адрас трыумфатара, каб той не вельмі задаваўся і не заспакойваўся на дасягнутым...

— Слушна, — пагаджаецца шэф. — А то што ў нас з Канатавым здарылася! Мы яго і ў кіно, і на радыё, і яшчэ не ведаю куды... А ён начапіў свой партрэт над галавой і паўгода займаўся самалюбаваннем, пакуль нейкі другаразраднік з яго трэніровачную грушу на рынгу не зрабіў.

— А Бяглоў, — падтрымліваю я гаворку, — не доўга думаючы, да суседзяў перабег: узыходзячай зоркай сябе выстаўляе...

— Так... Так... — падтаквае шэф.

— Дык я ж і кажу: сустрэнем сціпла гэтак, без помпы. Павіншуем, канечне. І гэтыя самыя... куплеты... у жартоўнай форме паднясем. Вось паслухайце: э-э-э... скажам так: „Гарын, ты пераадолеў усіх раённых асаў, толькі памятай — што ты яшчэ не Уласаў".

— Ого!

— Альбо вось так: „Нягледзячы, Вераніка Дулчэ, на твой прагрэс, рэкардсменка Ірына Прэс пачынала куды лепш!.."

— Гэта ўражвае. Ведалі старажытныя, што робіць...

— Ці во яшчэ, — натхняюся я, — „Кап'ё, Кудасаў, — справа не простая. І калі ты не будзеш кожны дзень хадзіць на стадыён... э-э-э..."

— Атрымаеш разгон, — закончыў за мяне шэф. — Малайчына, наватар! Дамовіліся: зробім па-рымску... Значыць, так. Спярша — аркестрык: марш „Уваходзячаму", каб, значыць... Потым кветачкі. Піянеры, само сабой. Транспаранцік: „Сёння чэмпіён раёна — заўтра алімпійскі чэмпіён!" Прамова... Ну, тут я, значыць, сам... А пад занавес — сціплы банкецік у рэстаране „Кішынёў". І вось тут паміж тостамі ты свае куплецікі сатырычныя... Толькі рыфмы падбяры лепш. А то яны ў цябе, як гарбылі! У мяне ўсё. Бывай здароў, значыць. Дзейнічай, наватар!

Сяргей Фуртунэ

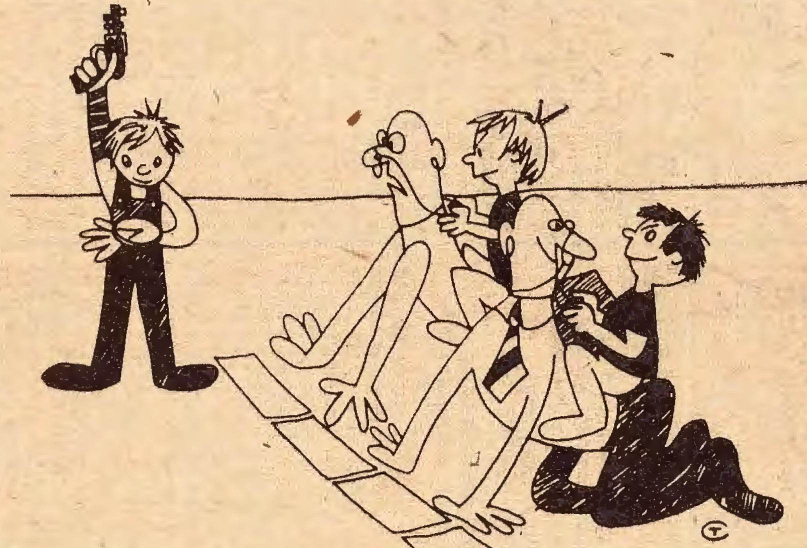

Чаго ў спорце не бывае!

У яго было што сказаць, але не мог знайсці аўдыторыі.

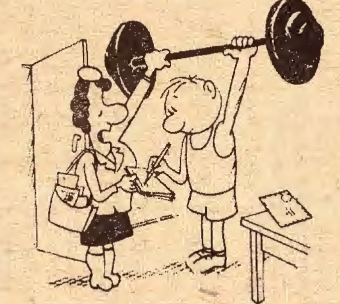

Бывае, што жыццёвы шлях дзяцей пачынаецца са спаборніцтва бацькоў.

ФІЛОСАФЫ

— Грошы, — гэта ліха, — кажа Парфен Кастусю.

— Правільна, — згаджаецца Кастусь. — Калі яны ляжаць у чужой кішэні.

— *Распішыцеся, што атрымалі...*

ХВАЛЬКІ

Два шафёры за чаркаю выхваляюцца:

— Памятаю, аднойчы я ехаў з такою хуткасцю, — кажа адзін, — што слупы мігацелі як штахеты.

— Хе, глупства! — адазваўся другі. — Я аднойчы зрабіў такі паварот на поўным хаду, што ўбачыў задні нумар сваёй машыны.

НЯЎДАЛЫ ЗЛОДЗЕЙ

У дом задрыпанца залез злодзей, а сам ён схаваўся ў скрыню. Злодзей абшукаў увесь дом і, не знайшоўшы нічога каштоўнага, адчыніў скрыню і ўбачыў задрыпанца.

— Так, — сказаў злодзей. — Што вы тут робіце ў скрыні?

Задрыпанец адказаў:

— О, злодзей! Я ад сораму схаваўся ў скрыню, таму што для цябе нічога не знайшоў у маім доме.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Яна Антыпюка з Белавежы змяшчаем песню

Małgośka, szkoda łez

z repertuaru Maryli Rodowicz
słowa :Agnieszka Osiecka
muzyka: Katarzyna Gärtner

1. To był maj,
pachniała Saska Kępa
szalonym, zielonym bzem.
To był maj,
gotowa była sukienka
noc się stawała dniem.
Już zapisani byliśmy w urzędzie,
białe koszule na sznurze schły,
nie wiedziałam, co ze mną będzie,
gdy tamtą dziewczynę pod rękę ujrzałam z nim.

Małgośka, mówią mi,
on nie wart jednej łzy.
On nie jest wart jednej łzy...
Małgośka, kochaj nas,
na smutki przyjdzie czas,
zaśpiewaj raz, zatańcz raz!
Małgośka, tańcz i pij,
a z niego sobie kpij,
a z niego kpij sobie kpij.
Jak wróci, powiedz: nie!
Niech idzie tam, gdzie chce,
ej, głupia ty, głupia ty!

2. Jesień już,
już palą chwasty w sadach
i pachnie zielony dym.
Jesień już,
gdy zajrzę do sąsiada,
pytają mnie, czy jestem z kimś.
Widziałam biały ślub, idą święta,
nie słyszałam z daleka słów,
może rosną im już pisklęta,
a suknia tej młodej uszyta jest z moich snów.
Małgośka — mówią mi —
on nie wart jednej łzy,
oj, głupia ty, głupia ty.
Małgośka — wróżą z kart —
on nie jest grosza wart,
a weź go czart, weź go czart!
Małgośka, tańcz i pij,
a z niego sobie kpij,
a z niego kpij sobie kpij!
Jak wróci, powiedz: nie!
Niech zginie gdzieś na dnie...
Ej, głupia ty, głupia ty!

МАНАЛОГ АСЦЯРОЖНАГА ЧАЛАВЕКА

АМАЛЬ ПА БЕРАНЖЭ

Залезлі ў хату да суседкі ўчора,
Яна — крычыць, а іх — як ні было,
На злодзеяў выглядваў я з-за шторы,
Замкнуўся, нават выключыў святло.

Навошта лезці першаму у бойку?
А што, як ад удару паляну?
Не дапаможаш, нервы ўзвініцш
толькі.

Я спаць хачу,
О, як я спаць хачу!

Мне помніцца выпадак не вясновы:
Маю пакрыўдзіў жонку нейкі шкет.
Пры людзях абазваў...
(забыў я словы),
І напаследак ёй парваў жакет.

Чакалі, нельга тут не абурыцца,
Чакалі, што я хама праву чу.
Ды я стрываў, я не палезу біцца,
Я падымаць скандалу не хачу.

Ішоў да сябра ў госці, дыхаў лёгка,
І бачу, як агонь папоўз на дах.
Не на пажар пабег я, а найцёкі:
Няхай гарыць, якая мне бяда.

Цудоўна, што мой дом пад чарапіцай,
Калі згарыць — страхоўку палучу.
Таму салодка мне начамі сніцца.
Я спаць хачу,
О, як я спаць хачу!

А пазаўчора рыбку палавіць я
Сунішыўся на золку пад кустом.
Аж чую: хтосьці нема —
„Памажыце!",
І бурбалкі пускае пад мастом.

Ніколі не жартую я з вадою;
Прастудзішся, турбота ўрачу.
Хай ахвяруюць смелыя сабою,
А я спакою цёплага хачу.

Сустрэнуць тыпы каля роднай хаты,
Чамусьці я адзін сярод чужых.
Э-э, сябры,
вы кіньце штучкі-жарты!
Не перанашу я сустрэч такіх.

Прахожыя! Вы мне дапаможыце.
Міліцыя!
Мацней я закрычу.
Злітуйцеся, прашу! Не разарвіце!
Я жыць хачу.

Я вельмі жыць хачу!

Міхаіл Глазкоў

— *Колькі лет, колькі зім?*

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— У многіх установах, — сказаў у сваім выступленні новы галава фірмы, — палавіна людзей працуе, а палавіна бяздзельнічае. У нас цяпер усё будзе наадварот.

*

Турыст папрасіў у рэстаране тэлефонны даведнік. Ён хацеў удакладніць адзін адрас.

— На жаль, — адказаў адміністратар, у нас яго няма, але мы можам прынесці вам кнігу скаргаў. Там запісаны адрасы амаль усяго горада.

*

Шатландзец прыйшоў у мэрыю, каб зарэгістраваць свой шлюб, але ў апошнюю мінуту перадумаў.

— Бадай, я ўсё-такі ажанюся з другою і прыду з ёю заўтра.

— Калі ласка. Але змяненне ў дакументах будзе каштаваць дадатковых пяць фунтаў.

— Гм... Тады, бадай, я ажанюся з гэтай...

З паляўнічых прыгод.

ЯК ЖЫЛІ?

— Тата, настаўнік сказаў сёння, што мы ўсе трымаемся на зямлі толькі дзякуючы закону прыцягнення. Гэта праўда?

— Так, мой хлопчык.

— А як жа людзі жылі да таго, як гэты закон быў адкрыты?

БАЦЬКА-ЭКСПЛУАТАТАР

Цяжка паверыць, што Кім Райс, з выгляду кволая дзяўчына, з'яўляецца адным з лепшых і знакамітых жакеяў краіны. Але факт застаецца фактам — толькі ў мінулым годзе 19-гадовая мексіканка дабілася перамог ў 231 заездзе.

Многія землякі, ды і не толькі яны, вельмі зайздросцяць Кім Райс і лічаць яе шчаслівай і багатай. Толькі наўрад ці пагадзіцца з гэтым сама наездніца. Вядома, яе воля і настойлівасць прыносяць ёй нялёгкія і пачэсныя перамогі ў спаборніцтвах. Ды асаблівага шчасця ў сваім жыцці яна не адчувае. Справа ў тым, што бацька яе ў пагоні за грашамі зрабіў дачку проста нявольніцай спорту, а спорт бізнесам, пазбавіў дачку маладосці, усялякай чалавечай радасці. Каб захаваць яе ад магчыма хітрых падвохаў канкурэнтаў, бацька літаральна не адпускае Кім Райс ад сябе ні на крок, забараняе ёй сустракацца з прадстаўнікамі друку, проста знаёмымі і нават ранейшымі сяброўкамі. У дзень спаборніцтваў ён з пісталетам на ўзводзе літаральна займае баявую пазіцыю каля канюшні, каб нікога не падпусціць да дачкі і яе коней. А калі хто ўздумае папікнуць яго, што сорамна гэтак бесчалавечна эксплуатаваць родную дачку, ён адгаворваецца: маўляў, няхай пацерпіць яшчэ трохі, вось выйграе ў чарговых спаборніцтвах пяцьдзесят тысяч долараў і тады ёй прадаставіць ёй канікулы. Але час ідзе, Кім Райс дабіваецца перамогі за перамогай, а канца яе пакутам не відаць. Прага нажывы непадуладна ніякім чалавечым пачуццям.

Карлік на высокіх абцасах здаецца яшчэ меншым.